

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2012

Stanislav Vodák

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra sociologie a andragogiky

**Realizace Týmů pro mládež v rámci projektu Systém
včasné intervence – praxe v ČR**

**Implementation Teams for youth in the project System of
early intervention - experience in the Czech Republic**

Bakalářská diplomová práce

Stanislav Vodák

Vedoucí bakalářské diplomové práce: PhDr. Pavel Kliment, Ph.D.

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a uvedl v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použil.

Olomouc 25. března 2012

-----
podpis

Děkuji PhDr. Pavlu Klimentovi, Ph.D., za odborné rady a cenné připomínky při vedení bakalářské práce. Děkuji Mgr. Ferdinandu Raditschovi, za cenné rady při zpracování této bakalářské práce a za organizační pomoc při realizaci výzkumného šetření.

Anotace

Bakalářská práce se zaměřuje na Týmy pro mládež. Jejím cílem je popsat způsob realizace Týmů pro mládež ve vybraných městech ČR, v rámci projektu Systému včasné intervence.

V teoretické části je řešená problematika zasazena do širšího teoretického rámce a jsou vymezeny klíčové pojmy jako např. kriminalita, kriminalita mládeže, prevence kriminality a její druhy, Systém včasné intervence, Tým pro mládež. V praktické části je realizováno empirické šetření prostřednictvím dotazníku u zástupců 36 měst v ČR s fungujícím projektem Systému včasné intervence, které zjišťuje způsob zakládání a fungování Týmů pro mládež. Dále je také empirickým šetřením zjišťováno do jaké míry se Týmy pro mládež řídí předepsanou metodikou a jedná se tedy o revizi této metodiky. Práce může přispět k větší informovanosti zainteresovaných subjektů o sledovaném jevu.

Klíčová slova

Dítě, mládež, prevence, predelikvence, delikvence, kriminalita, Systém včasné intervence, Tým pro mládež.

Abstract

This thesis is focuses on the youth teams. Her aim is to describe the method of implementation Teams for youth in selected cities in ČR, in the projekt of the System of Early Intervention .

In the theoretical part is solved issues into the broader theoretical framework and are defined key concepts, such as crime, youth crime, crime prevention and her types, the System of early intervention, Team for youth. In the practical part is realized empirical research by means questionnaires from representatives of 36 cities in the Czech Republic with a functioning project Systém of Early Intervention, which research the way the establishment and functioning of the Team for youth. Too is also an empirical research examined in to which the extent Team for youth governed by the prescribed methodology and is therefore a revision of the methodology. The work can contribute to greater awareness of stakeholders on the monitored phenomenon.

Keywords

Children, youth, prevention, predelinquency, delinquency, crime, early intervention system, the youth team.

Obsah:

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	11
1. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ A ÚVOD DO PROBLEMATIKY ..	11
1.1 KRIMINALITA	11
1.1.1 Definice kriminality	11
1.1.2. Kriminalita mládeže	11
1.2 DĚTI A MLÁDEŽ	12
1.2.1 Dítě mladší 15ti let	13
1.2.2 Dítě mladistvé	13
1.3 RIZIKOVÁ A PROBLÉMOVÁ MLÁDEŽ	13
1.3.1 Riziková mládež	13
1.3.2 Problémová mládež	14
1.4 PREDELIKVENCE A DELIKVENCE	15
1.4.1 Predelikventí chování	15
1.4.2 Delikventní chování	15
2. PREVENCE KRIMINALITY	15
2.1 PREVENCE KRIMINALITY	15
2.2 REPRESIVE KRIMINALITY	16
2.3 STRUKTURA PREVENCE KRIMINALITY	16
2.3.1 Sociální prevence	16
2.3.2 Situační prevence	17
2.3.3 Prevence viktimitnosti a pomoc obětem trestných činů	17
2.4 ÚROVNĚ PREVENTIVNÍCH AKTIVIT	18
3. SYSTÉM VČASNÉ INTERVENCE (dále jen „SVI“)	20
3.1 CÍL SVI	20
3.2 TŘI HLAVNÍ PILÍŘE SVI	21
3.3 ZÁSADY A SMYSL PRÁCE SVI	22
4. SUBJEKTY SYSTÉMU VČASNÉ INTERVENCE	23
4.1 OBECNÍ ÚŘAD OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ	23
4.2 PROBAČNÍ A MEIDAČNÍ SLUŽBA	24
4.3 POLICIE ČR	24
4.4 SOUDY	25
4.5 STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ	25
4.6 SPOLUPRACUJÍCÍ SUBJEKTY	26
5. TÝM PRO MLÁDEŽ (dále jen „TpM“)	26
5.1 ZŘÍZENÍ TÝMU PRO MLÁDEŽ	27
5.2 SLOŽENÍ TÝMU PRO MLÁDEŽ	27
5.3. METODIKA PRÁCE TÝMU PRO MLÁDEŽ	28
5.4 PRAKTICKÁ ČINNOST TÝMU PRO MLÁDEŽ	29
PRAKTICKÁ ČÁST	30
6. EMPIRICKÉ ŠETŘENÍ	30
6.1 TÉMA EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ	30
6.2 VYUŽITÍ EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ	30
6.3 KVANTITATIVNÍ EMPIRICKÉ ŠETŘENÍ	31
6.4 CÍLE EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ	33

6.5 HYPOTÉZY EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ	34
6.6 OPERACIONALIZACE PROMĚNNÝCH	35
6.7 DOTAZNÍK A REALIZACE EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ	35
7. PRAKTICKÁ REALIZACE EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ	36
7.1 VYHODNOCENÍ ŠETŘENÍ A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ	37
7.2 VYHODNOCENÍ EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ VE VZTAHU KE STANOVENÝM HYPOTÉZÁM	43
ZÁVĚR	45
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	47
SEZNAM PŘÍLOH	49

ÚVOD

Děti nedělají to, co my po nich chceme, ale to co u nás vidí. Proto se občas stane, že děti, které ve svém okolí vidí špatné vzory, tyto vzory převezmou jako normální vzorce chování a na základě této příčiny se jednoho dne mohou dostat na rozcestí, přičemž volí, zda pokračovat po správné cestě, nebo sejít na špatnou cestu. A jestliže jim v tomto okamžiku není poskytnuta rychlá a adekvátní pomoc, tak většinou tyto děti volí cestu špatnou. A na nás ostatních lidech v pomáhajících profesích je, abychom takovéto děti uměli na tomto rozcestí co nejdříve vyhledat a ukázat jim cestu a o správnosti této cesty je přesvědčit. Když se nám to nepodaří v tomto okamžiku, tak je možné, že se na tuto správnou cestu tyto děti již nikdy nevrátí. Je tedy nezbytné, aby v okamžiku rozhodování dítěte, kterou cestou se vydat, jsme již o tomto dětském dilematu věděli a dokázali mu včas pomoci. A jestliže se již dítě přece jen na této nesprávné cestě ocitlo, tak musíme vyvinout veškeré úsilí k tomu, abychom jej motivovali k návratu na správnou cestu. Některé děti se také mohou dostat nikoliv vlastní vinou do nepříznivých životních situací ve kterých musí být našim cílem těmto dětem pomoci. Mohou být různé způsoby, jak těchto cílů dosáhnout a jedním z nich jsou například preventivních programy.

Jako téma své bakalářské práce jsem si zvolil „Realizace Týmů pro mládež v rámci projektu Systém včasné intervence – praxe v ČR“. Cílem bakalářské práce je popsat způsoby realizace Týmů pro mládež ve vybraných městech ČR, ve kterých je spuštěn projekt Systém včasné intervence. Při popisu této realizace je pozornost zaměřena jednak na mapování praktické realizace Týmů pro mládež a také na to, nakolik byla při zakládání Týmů pro mládež dodržena závazná metodika Odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra, jenž je tvůrcem projektu Systému včasné intervence. Smyslem je tedy zjistit, nakolik napomáhá metodika Ministerstva vnitra praktické realizaci Týmů pro mládež, jako jednoho ze 3 základních pilířů projektu Systém včasné intervence. V rámci metodiky Systému včasné intervence jsou Týmy pro mládež jediným a také jedinečným, konkrétním praktickým nástrojem pro partnerskou spolupráci všech zúčastněných subjektů.

K získání potřebných informací a ke splnění vytyčeného cíle této bakalářské práce jsem si zvolil jako výzkumný nástroj dotazník, kterým jsem oslovil zástupce

všech měst, ve kterých byl k 31.12.2010 realizován projekt Systém včasné intervence.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. V první části jsou vymezeny jednotlivé pojmy a čtenář je uveden do problematiky predelikvence a delikvence mládeže, druhů prevence a jejich jednotlivých úrovní. Dále je zde vysvětlen projekt Systém včasné intervence, ze kterého vychází činnost Týmu pro mládež, jako konkrétního praktického opatření. V druhé části této bakalářské práce se zaměřuji na praktické zmapování a analyzování způsobu a podoby práce Týmů pro mládež v rámci ČR. V praktické části jsem si zvolil jako výzkumný nástroj k získání potřebných dat dotazník, kterým jsem oslovil jednotlivé zástupce všech měst, ve kterých byl realizován projekt Systém včasné intervence a který byl nápomocen zjištění, do jaké míry současná metodika Odboru prevence a kriminality Ministerstva vnitra napomáhá praktické realizaci Týmů pro mládež.

TEORETICKÁ ČÁST

1. VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ A ÚVOD DO PROBLEMATIKY

Významy jednotlivých pojmů mají za úkol dát čtenáři základní náhled do problematiky a objasnit mu základní souvislosti mezi jednotlivými pojmy, jako je kriminalita, kriminalita mládeže, rozdíl mezi mládeží a dětmi apod.

1.1 KRIMINALITA

1.1.1 Definice kriminality

Kriminalitou rozumíme každé porušení společenských norem, které jsou chráněny zákony a definovány platným právem. Je to tedy souhrn všech spáchaných trestných činů, jež spáchali konkrétní osoby, za určitý časový úsek, včetně těch osob, které dosud nejsou trestně odpovědné.¹

Kriminalitu rozlišujeme:

- na zjevnou – která byla ohlášená orgánům činným v trestním řízení a je tedy patrná ze statistik trestné činnosti a
- latentní – tedy neohlášenou, skrytou.²

1.1.2. Kriminalita mládeže

Kriminalitou mládeže rozumíme trestnou činnost osob, které dosud nedovršily osmnáctý rok svého věku. Definice pojmu „mládež“ bude vymezena v další části textu.

Tuto kriminalitu dělíme také na zjevnou a latentní, protože se jedná o delikventní jednání, kterého se dopustí v období dospívání téměř každá osoba mužského pohlaví a téměř polovina všech osob ženského pohlaví, přičemž tato kriminalita zůstává v 90% až 99% procentech skryta před orgány činnými v trestním řízení.³

---

¹ VICHLENDÁ, Milan. *Základy kriminologie*. 1. vyd. Holešov: Tiskárna SPŠ MV v Holešově, 2005, 84 s., s.34

² VICHLENDÁ, Milan. *Základy kriminologie*. 1. vyd. Holešov: Tiskárna SPŠ MV v Holešově, 2005, 84 s., s.35

³ MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 2. vyd. Praha : Portál, 2008, 272 s. ISBN 978-80-7367-368-0.,s.40

Co se týče samotné trestné činnosti, tak ta v jednotlivých státech západních zemí nedoznává výraznějších změn, bez ohledu na různorodost trestně právních systémů a ukládaných sankcí, přičemž se toto delikventní chování objevuje více u mladých chlapců, než dívek, ale podíl dívek na trestné činnosti mládeže se v posledních letech zvyšuje.⁴

Co se týče struktury kriminality, tak takto vychází z různých statistik, které mohou být zpracovávány jak Policií, soudy, tak i jinými institucemi. Nicméně průřez její strukturou se v průběhu doby nijak výrazně neliší a přibližně 80 procent kriminality mládeže tvoří méně a středně závažná majetková trestná činnost, které se mladiství pachatelé dopouštějí ve skupinách. Trestná činnost mladistvých má ve většině případů epizodní charakter, u kterého po dovršení určitého věku a dosažení určitého stupně mentální a sociální zralosti dochází k odklonu směrem od delikventních forem chování.⁵

1.2 DĚTI A MLÁDEŽ

Dítětem je každá lidská bytost, mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.⁶

Děti jsou tedy v obecné rovině chápány všechny osoby do osmnácti let svého věku a synonymem pro označení „dítě“ může být také „mládež“, přičemž toto označení se užívá spíše pro vyšší věkovou kategorii dětí. Pro tuto práci tedy budeme chápat pojem mládež jako synonymum k pojmu dítě a bude se tedy jednat o všechny osoby mladší 18-ti let.

Z občanskoprávního hlediska je nezletilost spojena s omezením určitých práv a povinností nezletilé osoby, která je v občanském právu ohraničena dovršením 18-tého roku věku dítěte. Pro tuto práci je však důležité dělení mládeže podle trestně-právní roviny, ve které se mládež dělí na osoby nezletilé a osoby mladistvé. Lze však namítnout, že osoba nezletilá je každá osoba mladší 18-ti let,

---

⁴ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998, 336 s. ISBN 80-7178-226-2, s.154

⁵ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998, 336 s. ISBN 80-7178-226-2, s. 154

⁶ Zákon č. 104/1991 Sb. – Úmluva o právech dítěte

tedy taková osoba, která dosud nedosáhla zletilosti, a proto budeme v této práci děti dělit na „dítě mladší patnácti let“ a děti „mladistvé“.

1.2.1 Dítě mladší 15ti let

Dítě mladší patnácti let je osoba, která nedosáhla 15-ti let svého věku a podle platného práva není trestně odpovědná. Svým jednáním může tato osoba porušit zájmy chráněné trestním zákonem, ale nemůže se dopustit trestného činu. Toto jednání, které jinak vykazuje znaky trestného činu, není trestným činem a je označováno jako „čin jinak trestný“. Za tento čin nemůže být tato osoba potrestána, mohou jí být uloženy pouze určitá opatření.

1.2.2 Dítě mladistvé

Mladistvé dítě je osoba, která již dosáhla hranice 15-ti let svého věku, se kterou je spojena trestní odpovědnost, avšak ještě nedovršila 18-tý rok svého věku. Svým jednáním, kterým porušuje zájmy chráněné trestním zákonem a naplňuje znaky trestného činu se tato osoba může dopustit trestného činu, toto jednání se však označuje jako „provinění“

Z výše uvedeného členění je tedy patrné, že děti mladší patnácti let a mladiství se dají také nazvat společným označením a to je „mládež“.

1.3 RIZIKOVÁ A PROBLÉMOVÁ MLÁDEŽ

1.3.1 Riziková mládež

Mládež je v dnešní době ohrožena různými rizikovými činiteli, tedy kriminogenními faktory, které mohou vést k páčání trestné činnosti. Jedná se především o pobyt v sociálně patologickém prostředí, zejm. rodinném, špatnou školní docházkou, kontakt s drogovou scénou, alkoholismus, kontakt se závadovou skupinou kamarádů, nedostatečné možnosti k trávení volného času apod. V případě kontaktu dítěte s těmito rizikovými faktory můžeme hovořit o těchto dětech jako o kategorii rizikové mládeže.

Takovouto mládež lze potom charakterizovat, jako mládež u níž je vyšší riziko sociálního selhání a jedná se o jednu z cílových skupin sekundární prevence.⁷

---

⁷ MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 2. vyd. Praha : Portál, 2008, 272 s. ISBN 978-80-7367-368-0.,s.175

Tato sekundární prevence bude dále rozvedena v textu a bude jednou ze stěžejních premis celé práce.

V důsledku působení uvedených rizikových faktorů, se tato kategorie mládeže dostává do skupiny rizikové mládeže. Tyto rizikové faktory vycházejí z hypotéz, že zejména v dnešní době „je nezanedbatelný všudypřítomný vliv, který mají na děti a mládež masová média, zejména televizní pořady spojující násilí a zábavu. Vedle prokazatelného vlivu televizního násilí na agresivitu dětí a mládeže ovlivňují dnešní masová média dospívající i propagací idolů, jejichž chování je často za hranicemi normality, někdy i za hranicemi zákona. Vliv problematických vzorů je tím větší, čím menší je vliv rodiny. Život ve městech, kam se během industrializace přesunula velká část obyvatel venkova, dává mladým lidem mnoho příležitostí k rizikovému trávení volného času (herny, bary, diskotéky). Mladým lidem jsou bez velkých překážek dostupné různé typy návykových látek.“⁸

1.3.2 Problémová mládež

V důsledku interakce mládeže s rizikovými faktory může dojít ze strany některých jedinců k podlehnutí, či podvolení se tlaku tohoto okolí a z pohledu většinové společnosti tedy dochází k sociálnímu selhání, projevující se problémovým chováním, které následně může přerůst v trestnou činnost.

Jako problémovou mládež můžeme tedy vymezit ty jedince, kteří mají potíže se začleněním se do společnosti, s vlastním průběhem socializace a s dodržováním jakýchkoliv norem. Za rizikovou mládež tedy považujeme dospívající, u kterých je následkem spolupůsobení více faktorů zvýšená pravděpodobnost selhání v sociální a psychické oblasti.⁹

Z výše uvedeného je tedy patrné, že pojmy „rizikový a problémový“, jsou vzájemně se podmiňující pojmy a dalo by se říci, že kontakt dítěte s rizikovými faktory je spouštěčem problémového chování, které může v budoucnu přerůst v delikventní jednání.

---

⁸ MATOUŠEK, O. a kol. – *Sociální práce v praxi*. 1. vyd. - Praha: Portál, 2005. - 352 s. ISBN 80-7367-002-X, s. 268

⁹ LABÁTH, V. a kol. *Riziková mládež*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2001. 157 s. ISBN 80-85850-66-4., s. 11

1.4 PREDELIKVENCE A DELIKVENCE

1.4.1 Predelikventí chování

K pojmu predelikventní chování se uvádí, že se jedná o „chování, z kterého se s vyšší pravděpodobností, než z jiných druhů chování u dětí vyvine chování kriminální. Jsou to zejména útěky z domova, záškoláctví a agresivní napadání spolužáků. V souvislosti s kriminalitou dospělých se tento pojem nepoužívá.“¹⁰

K objasnění rozdílu mezi pojmy predelikvence a delikvence je potřeba uvést, že pojem predelikvence je pojem specifický a používá se výhradně u osob které dosud nedovršily 18-tý rok svého věku a které jsou v této práci označeny jako děti, nebo mládež.

Co se však týče pojmu delikvence, příp. delikventní, tak tento pojem se užívá nejen pro děti, které se dopustily nezákonného jednání, ale také pro osoby dospělé.

1.4.2 Delikventní chování

Delikvence je širší pojem než kriminalita, protože sem vedle ní patří také přestupky a činy jinak trestné, kterých se dopustili osoby nezletilé.

Pojem delikvence se používá spíše v případech méně závažného proviňování mladistvých, které může, ale také nemusí skončit před soudem, zatímco pojem kriminalita označuje závažnější proviňování, zejména trestné činy a to zejména u dospělých osob.“¹¹

2. PREVENCE KRIMINALITY

2.1 PREVENCE KRIMINALITY

Prevenici kriminality charakterizujeme, jako veškerá opatření a aktivity soukromých, veřejných i státních organizací směřující k eliminaci jevů a předcházení páčání trestné činnosti.

---

¹⁰ MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 2. vyd. Praha : Portál, 2008, 272 s. ISBN 978-80-7367-368-0.,s.154

¹¹ NOVOTNÝ, Petr. *Epidemie delikvence*. 1. vyd. Liberec : Dialog, 2006, 64 s. ISBN 80-86761-45-2., s. 8

2.2 REPRESE KRIMINALITY

K pojmu prevence kriminality je nutné uvést také komplementární, tedy jakýmsi způsobem doplňující se pojem a to je represe kriminality. K tomuto pojmu se uvádí, že se jedná o potlačení tohoto jevu i za použití jakýchkoliv násilných, ale zákonných prostředků.¹²

2.3 STRUKTURA PREVENCE KRIMINALITY

Výše uvedenou definici prevence kriminality je možné chápat jako definici v širším slova smyslu, avšak na druhé straně je možné prevenci kriminality různě dělit a tím zpřesňovat její význam, tedy je možné ji chápat v užším slova smyslu a to podle její struktury. Tato struktura tedy nemusí být vždy stejná, může se různě nazývat a také se může obsahově lišit. Pro svou práci se budu držet níže uvedeného dělení, které můžeme rozdělit následovně:

2.3.1 Sociální prevence

Sociální prevence především napomáhá zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou sociálním vyloučením potenciaálně ohroženy z důvodu jakékoliv krizové sociální situace a to za pomoci specificky zaměřených a vnitřně provázaných preventivních programů.

Představuje tedy aktivity ovlivňující proces socializace a sociální integrace a aktivity zaměřené na změnu nepříznivých společenských a ekonomických podmínek, které jsou považovány za klíčové příčiny páchaní trestné činnosti. Sociální prevence je součástí sociální politiky. Efektivita sociální prevence je obtížně statisticky či ekonomicky měřitelná, lze na ni jen usuzovat, a to z hlediska odhadů sociálních perspektiv jedinců - objektů preventivního působení.¹³

K praktickému pochopení sociální prevence lze uvést, že „nejvýznamnějším prostředkem sociální prevence je výchova dětí v rodinách a výchova dětí ve školách. Preventivně mohou působit i nevládní organizace. Vlivným nástrojem je také sociální politika státu ovlivňující systém vzdělávání, zaměstnanosti, stabilitu rodiny, fungování policejního a soudního aparátu a dalších institucí zabývajících

---

¹² BUBELÍNI, J. – Prevence kriminality, 1 vyd. Bratislava: MVČR, sekretariát Rada vlády SR pro prevenci kriminality, 2001. 209 s., s. 9

¹³ [on line 24.9.2011] <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/system/pojmy/1.1.htm>.

se rizikovou mládeží. Menší význam a dosah mají regionální a lokální programy pro úzeji definované skupiny rizikových dětí či rizikové mládeže. Lokální, regionální i státní preventivní patření však mohou být efektivní jen tehdy, jsou-li založena na kvalifikované detekci problémů a je-li průběžně sledován jejich očekávaný vliv i neočekávané vedlejší účinky.¹⁴

2.3.2 Situační prevence

Úkolem situační prevence je zamezit pachatelům v páchání trestné činnosti, spočívající ve snižování příležitostí, podmínek a situací, které páchání protiprávního jednání umožňují.

Staví tedy na zkušenosti, že určité druhy kriminality se objevují v určité době, na určitých místech a za určitých okolností. Prostřednictvím opatření režimové, fyzické a technické ochrany se snaží kriminogenní podmínky minimalizovat. Nejefektivněji působí při omezování majetkové trestné činnosti. Úspěšnost situační prevence je vysoká, je však podmíněna adekvátní volbou opatření a finančními a personálními prostředky do ní vložených. Těžiště odpovědnosti za opatření situační prevence nesou především občané a obce a v rámci vymezených kompetencí i Ministerstvo vnitra, respektive Policie ČR.¹⁵

K této prevenci je potřeba uvést, že „jistě není náhodné, že leckterý program prevence kriminality se opírá o vizi malého spolupracujícího společenství lidí, kteří se dobře znají. Jde v podstatě o pokus v rámci programu obnovit obec s přehlednými vztahy, tváří v tvář, s jasnými normami chování a s vysokou sociální kontrolou jakou představovala tradiční vesnice v agrární, předprůmyslové společnosti.“¹⁶

2.3.3 Prevence viktinnosti a pomoc obětem trestných činů

Prevenčí viktinnosti se rozumí předcházení situacím ve kterých by se člověk mohl stát potencionální obětí trestného činu, spočívající ve všeobecné připravenosti ohrožených osob v nejrůznějších rizikových situacích. V rámci pomoci obětem trestných činů se pak již jedná o zmírňování negativních důsledků nastalých po zasažení osoby trestnou činností.

---

¹⁴ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998, 336 s. ISBN 80-7178-226-2, s. 260

¹⁵ [on line 24.9.2011] <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/system/pojmy/1.1.htm>.

¹⁶ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998, 336 s. ISBN 80-7178-226-2, s. 95

Obě tyto složky jsou založeny na konceptech bezpečného chování, diferencovaného s ohledem na různé kriminální situace a psychickou připravenost ohrožených osob. V praxi se jedná o skupinové i individuální zdravotní, psychologické a právní poradenství, trénink v obranných strategiích a propagaci technických možností ochrany před trestnou činností. Užívá metody sociální i situační prevence, a to podle míry ohrožení na primární, sekundární i terciární úrovni.¹⁷

Ačkoliv ve veřejném mínění, v žurnalistice i v politice se vliv trestů obecně přeceňuje a laická i médií oblíbená představa přikládá nejvyšší význam výši trestu, tak přesto kriminologický výzkum již několik desítek let přesvědčivě ukazuje, že výše trestu má nulový nebo velmi malý vliv na kriminální chování populace. Ti, kdo páchají trestný čin poprvé, skoro nikdy neznají jeho trestněprávní kvalifikaci ani výši sankce. Recidivisté ji sice znají, ale tato znalost nepostačuje k tomu, aby se trestnému jednání vyhnuli, neboť se dosti pravidelně domnívají, že tentokrát nebudou vypátráni.¹⁸

2.4 ÚROVNĚ PREVENTIVNÍCH AKTIVIT

Z výše uvedené struktury prevence kriminality následně vychází další úrovně preventivních aktivit, kdy se sociální a situační přístupy vzájemně doplňují v primární, sekundární a terciární prevenci. Pro vysvětlení tohoto tvrzení budou uvedené prevence rozvinuty.

1. Primární prevence - zahrnuje především výchovné, vzdělávací, volnočasové, osvětové a poradenské aktivity zaměřené zejména na nejširší veřejnost. Zvláštní pozornost je zaměřena na pozitivní ovlivňování zejména děti a mládeže (využívání volného času, možnosti sportovního vyžití). Těžiště primární prevence spočívá v rodinách, ve školách a v lokálních společenstvích.
2. Sekundární prevence - se zabývá rizikovými jedinci a skupinami osob, u nichž je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou pachateli nebo oběťmi trestné činnosti (specializovaná sociální péče), dále na sociálně

¹⁷ [on line 24.9.2011] <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/system/pojmy/1.1.htm>.

¹⁸ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998, 336 s. ISBN 80-7178-226-2, s. 260

patologické jevy (např. drogové a alkoholové závislosti, záškoláctví, gamblerství, povalečství, vandalismus, interetnické konflikty, dlouhodobá nezaměstnanost) a příčiny kriminogenních situací.

3. Terciární prevence - spočívá v resocializaci kriminálně narušených osob (pracovní uplatnění vč. rekvalifikace, sociální a rodinné poradenství, pomoc při získávání bydlení apod). Jejím cílem je udržet dosažené výsledky předchozích intervencí a rekonstrukce nefunkčního sociálního prostředí.¹⁹

K tomuto dělení lze uvést, že „dobrá primární a sekundární prevence kriminality nemůže být tak specifická, aby bránila pouze budoucímu kriminálnímu chování dětí. Dobrá prevence musí přecházet všem typům sociálního selhání. Navíc – cílem primární prevence nemůže být pouhá absence sociálně patologických jevů, cílem musí být prezence sociálně příznivého chování, tj. chování, jež se neslučuje s jednáním protispolečenským. Jinak řečeno primární a sekundární prevence je nemyslitelná bez ohledu na hodnotovou orientaci dětí, bez podpory alternativních životních programů, odklánějících rizikové děti od stylu života, který by mohl vést k jejich společenské degradaci.“²⁰

Právě v oblasti všech tří úrovní preventivních aktivit působí projekt Systém včasné intervence vytvořený na Odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra, jako systémové řešení nedostatků v systému péče o rizikové, problémové a v neposlední řadě také o ohrožené děti

Skládá se ze tří částí – pilířů:

1. Jednotné informační prostředí subjektů péče o rizikové a ohrožené děti
2. Tým pro mládež (nově „Tým pro děti a mládež“)
3. Efektivní využívání kompetencí subjektů a vytvoření portfolia nápravných aktivit a opatření

Projekt Systém včasné intervence tedy svou komplexností pokrývá jak oblast primární, tak oblast sekundární i terciární prevence.

---

¹⁹[on line 24.9.2011] <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/system/pojmy/1.1.htm>.

²⁰MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998, 336 s. ISBN 80-7178-226-2, s. 261

V rámci kriminální prevence se tedy setkáváme s širokou škálou preventivních i represivních aktivit, strategií, opatření a programů. Mezi tyto programy nebo opatření v užším pojetí patří i projekt Systém včasné intervence, jako systémový projekt v oblasti prevence kriminality dětí a ochrany ohrožených dětí.

3. SYSTÉM VČASNÉ INTERVENCE (dále jen „SVI“)

Základním posláním **Systému včasné intervence** je pozitivní změna situace klienta, pomocí rychlé, adekvátní a efektivní reakce všech institucí, do jejichž působnosti spadá péče o rizikové, ohrožené a delikventní děti, která směřuje k nápravě nežádoucího stavu - delikventního jednání dítěte, odstranění rizik, ohrožení dítěte apod.²¹

Projekt SVI pokrývá zpravidla správní území města, nebo správní obvod obce s rozšířenou působností, neboť kriminalita dětí má svá specifika, která vystupují do popředí zvláště ve velkých městech a průmyslových aglomeracích.

3.1 CÍL SVI

Systém včasné intervence je meziresortní projekt, jehož cílem je efektivní ochrana dětí před všemi druhy trestné činnosti, ať se jí na nich dopustil kdokoliv, nebo se jí dopustili ony sami a dále před týráním, zneužíváním a zanedbáváním.

Další náplní SVI je preventivní působení v oblasti rizik směřujících ke kriminálnímu vývoji dětí a mladistvých, nebo jeho pokračování. Neméně důležitou stránkou vedoucí k dosažení stanovených cílů je dosažení větší pružnosti práce s dětským klientem a jeho rodinou.

Cílem projektu SVI je dosažení maximální efektivity práce jednotlivých subjektů SVI za použití všech legislativních nástrojů ve třech základních oblastech:

- v oblasti trestné činnosti páchané dětmi
- v oblasti trestné činnosti páchané na dětech
- v oblasti sociálně právní ochrany dětí.

---

²¹Závazná metodika Systému včasné intervence a Týmů pro mládež, r.2007, s.36

Je také potřeba, aby v rámci preventivních aktivit byla věnována zvýšená pozornost obdobím, které předcházejí trestné činnosti, tedy predelikventnímu období. Je potřeba umět toto období rozeznat, neboť se k němu váže řada specifických signálů týkající se rizikového chování dítěte, nebo prostředí, v němž dítě vyrůstá. Dalším cílem SVI je včasné odhalení případů týraných a zanedbávaných dětí, k čemuž je zřízen jednoduchý způsob k přijímání informací od subjektů s oznamovací povinností, jako jsou lékaři, učitelé, azylová a krizová zařízení apod.

SVI vytváří jednotné informační prostředí umožňující koordinaci činností zapojených subjektů a zvyšující kvalitu přijímaných opatření. Následně umožňuje zpětnou kontrolu takto přijatých opatření a zvolených postupů a v případě pochybností některého ze subjektů zapojených do SVI o správnosti přijatých postupů také zpětnou vazbu a případné usměrnění.²²

3.2 TŘI HLAVNÍ PILÍŘE SVI

SVI staví na třech principech – pilířích, a to na jednotném informačním prostředí, které umožňuje rychlý přenos informací, komunikaci a kontrolu nad činnostmi jednotlivých subjektů, včetně vedení spisové dokumentace OSPOD, na týmové spolupráci subjektů, které s ohroženými dětmi a jejich rodinami přicházejí do kontaktu a pracují s nimi, v tomto případě Týmy pro mládež a na vzájemně provázaných nápravných opatřeních, která směřují k resocializaci dětského klienta a jeho nejbližšího sociálního prostředí.

Základním stavebním kamenem a tedy prvním pilířem Systému včasné intervence je vytvoření jednotného informačního prostředí, zajišťující předávání konkrétních informací o dítěti, jeho následné doplňování a sdílení. Informačním prostředím je v tomto případě myšlena zabezpečená počítačová síť se zabezpečeným úložištěm informací, které slouží ke sdílení a vyhodnocování informací mezi jednotlivými subjekty SVI a tím také k odstranění nadbytečné administrativy. K vytvoření tohoto pilíře je potřebné získat materiálně technické vybavení, které bude tvořit informační síť, dále musí být provozování tohoto informačního prostředí v souladu s platnou legislativou, která sdílené informace

---

²² Závazná metodika Systému včasné intervence a Týmů pro mládež, r.2007, s.36

legalizuje a v neposlední řadě na propojení jednotlivých rezortů mezi sebou. Tato část projektu je nejnákladnější a proto je nezbytné před zahájením činností na realizaci SVI vědět, jakým způsobem a z jakých zdrojů bude projekt financován. V této souvislosti je možné uvažovat i o vícezdrojovém financování.²³

Druhým pilířem je vytvoření metodické spolupráce mezi institucemi účastnících se systému SVI tak, aby každá instituce plnila svoji roli, spolupracovala s ostatními a nepřenášela svoji odpovědnost na jiné. Tato část projektu je nejnáročnější a zahrnuje vymezení jednotlivých rolí v multidisciplinárním týmu a dosažení všeobecné shody týkající se stanovených cílů, k nimž má projekt SVI směřovat. Jde tedy o motivaci jednotlivých subjektů účastnících se projektu SVI a nastavení a vymezení prostoru, který bude využíván k vzájemné interakci mezi jednotlivými subjekty. Následným praktickým opatřením pro partnerskou spolupráci všech zúčastněných subjektů je Tým pro mládež, který pracuje na základě souhlasného prohlášení představitelů všech zapojených institucí v dané lokalitě.²⁴

Třetím pilířem jsou konkrétní praktická opatření, která tvoří samotný proces nápravy delikventa. Obsah takových opatření vyplývá z podmínek a možností panujících v dané lokalitě a vycházejících z personálních a materiálně – technických možností regionu. Tyto možnosti spočívají například v množství nestátních a neziskových organizací v lokalitě poskytující doplňkové služby a bez nichž by byly jen stěží realizovatelné konkrétní individuálně nápravné resocializační programy v lokalitě.²⁵

3.3 ZÁSADY A SMYSL PRÁCE SVI

Hlavním kritériem pro práci s rizikovým klientem je rychlost a efektivita se kterou musí subjekty zapojené v projektu SVI pracovat. Této rychlosti a efektivitě však může být dosaženo pouze na základě úplných a přesných informací, ze kterých poté mohou být stanoveny příčiny, které k situaci vedly. Při práci s dítětem, mu musí být jasná jeho odpovědnost a dítě musí porozumět důsledkům svého

---

²³ Závazná metodika Systému včasné intervence a Týmů pro mládež, r.2007, s.36

²⁴ Závazná metodika Systému včasné intervence a Týmů pro mládež, r.2007, s.36

²⁵ Závazná metodika Systému včasné intervence a Týmů pro mládež, r.2007, s.36

jednání, tedy uvědomit si svoji vinu i následky, které svým konáním způsobilo. Po tom, co si dítě uvědomí svoji vinu a následky je nutné připravit jej na to, že je také potřeba se vyrovnat s poškozeným a případně nahradit způsobenou škodu. V neposlední řadě musí být také vyvozena konkrétní odpovědnost zákonných zástupců dítěte, nebo osob odpovědných za jeho výchovu.

Tento uvedený postup je následně zpracován do individuálního sociálně nápravného plánu, který zpracovávají OSPOD. Jde hlavně o praktické opatření a smyslem písemné podoby takto zpracovaného opatření je hlavně přehlednost plnění stanovených cílů. Tento plán nemusí být založen na úplné dobrovolnosti dítěte. Smyslem je přimět dítě pochopit, co svým jednáním způsobilo a způsobené škodlivé následky odstranit a může tedy mít i donucovací charakter. Dítě získá díky úspěšně absolvovanému individuálnímu plánu jistý profit a tím je motivováno. V případě odmítnutí programu následuje pro něj méně výhodná varianta postupu.²⁶

Smyslem takového méně výhodného postupu je vytvořit v dítěti a rodině pomocí vhodně volených opatření motivaci ke spolupráci a nápravě stavu (chování a jednání dítěte). Např. je-li to vhodné, je dítěti navržena účast v resocializačním programu, programu nízkoprahového zařízení pro strukturované trávení volného času, definovanou pomoc při doučování, apod. Teprve v případě nespolupráce nebo porušování navržených a dohodnutých aktivit následují sankční postupy – např. zákaz vycházení z bytu po 20 hod. večer, atd.

4. SUBJEKTY SYSTÉMU VČASNÉ INTERVENCE

Subjekty systému včasné intervence mají ze zákona oprávnění nakládat s údaji uloženými v informačním systému SVI a jsou jeho aktivními uživateli.

4.1 OBECNÍ ÚŘAD OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ

Je zastoupen konkrétním oddělením sociálně-právní ochrany dětí odboru sociálních věcí, nebo jiného pracoviště zabezpečující výkon sociálně-právní ochrany dětí a nad projektem SVI mají v podstatě zastřešující funkci, protože mají zodpovědnost za systém jako celek.

---

²⁶ Závazná metodika Systému včasné intervence a Týmů pro mládež, r.2007, s.36

Jedná se o pracovníky, kteří se podílejí na realizaci sociálně-právní ochrany dětí na území správního obvodu obce s rozšířenou působností, dohlíží na koordinaci a efektivitu systému, spolupracují se zapojenými subjekty, vytvářejí sociálně nápravné plány a k těmto činnostem sbírají, třídí a vyhodnocují informace o delikventních dětech.

4.2 PROBAČNÍ A MEIDAČNÍ SLUŽBA

Jedná se o pracoviště probačního úředníka se specializací na problematiku dětí. Může se jednat také o „oddělení pro mládež“ daného střediska, pokud kapacita střediska umožňuje jeho vytvoření.

Nutnou součástí práce střediska jsou také činnosti zaměřené na prevenci kriminality, protože věznění pachatelů trestných činů je neefektivní a je také velmi nákladné. Mnoha nezávislými studii bylo během dvacátého století potvrzeno, že jakmile se mladiství i dospělý pachatel vrátí po výkonu trestu z vězení na svobodu, pravděpodobnost, že se bude dál chovat kriminálně neklesne, ale vzroste.²⁷

Zaměřování se na prevenci kriminality plyne z toho, že „generálně preventivní účinky formálních sankčních opatření vůči mladistvým pachatelům nebyly empirickými výzkumy potvrzeny, ale stále více se osvědčují mimosoudní způsoby vyřizování věcí, jakými jsou například odklony a alternativní tresty, ale i odborné poradenství, komunitní programy, probace, narovnání a další.“²⁸

4.3 POLICIE ČR

Okresní (městské) ředitelství Policie ČR

Do SVI jsou zahrnuta pracoviště Služby kriminální policie a vyšetřování (SKPV), která se zabývají:

- problematikou objasňování trestné činnosti dětí a problematikou extremismu
- problematikou vyšetřování trestné činnosti dětí a mravnostními delikty

---

²⁷ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998, 336 s. ISBN 80-7178-226-2, s.119

²⁸ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998, 336 s. ISBN 80-7178-226-2, s. 154

- problematikou návykových látek
- analytickou činností a přípravou prostředků a podkladů pro pracovníky SKPV
- kontrolní, metodickou a řídicí činností.

Obvodní (místní) oddělení Policie ČR

Obvodní oddělení policie jsou základním prvkem uniformované policie v rámci celého státu, vyjma hlavního města Prahy, kde tuto funkci plní místní oddělení. Do SVI jsou tedy zahrnuta jak pracoviště obvodních oddělení Policie ČR, tak i pracoviště místních oddělení, která se zabývají jednak problematikou objasňování trestné činnosti dětí a problematikou extremismu, v rámci obvodních oddělení Policie ČR, a také provádí kontrolní, metodickou a řídicí činnost.

4.4 SOUDY

V rámci projektu Systému včasné intervence se jedná zpravidla o pracoviště soudce, který se zabývá problematikou dětí a řídí se v tomto případě z.č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže.

Rozšíření pracovišť soudů na soudce se specializací na děti je potřebné, protože se jedná o pozitivní a efektivní prvek při vyřizování trestních věcí mladistvých pachatelů a osvědčuje se zřizování speciálních trestních soudů pro mládež, které umožňují používání jiných, než trestně právních sankcí jako odpovědi na delikventních chování mladistvých. Dále se také osvědčuje systém zavedený v západoevropských zemích, kde se škála sankcí uplatňovaná pro mladistvé pachatele odlišuje od systému sankcí pro dospělé.²⁹

4.5 STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ

Co se týče státních zastupitelství, tak v projektu Systému včasné intervence se zpravidla jedná o pracoviště státního zástupce, který se zabývá problematikou dětí a řídí se taktéž zákonem č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže a tato situace je téměř totožná se situací fungujících na soudech, z čehož vyplývá,

²⁹ MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998, 336 s. ISBN 80-7178-226-2, s. 154

že k řádnému a kvalifikovanému posouzení závažnosti jednání dítěte je potřeba odlišných přístupů a znalostí než u trestné činnosti dospělých osob.

4.6 SPOLUPRACUJÍCÍ SUBJEKTY

- Obecní policie - pracoviště, které zpracovává přestupky a předává podklady o podezření ze spáchání trestné činnosti obvodnímu oddělení Policie ČR nebo SKPV ÚO Policie ČR.
- Školy a školská zařízení, ústavy, střediska výchovné péče, pedagogicko-psychologické poradny, apod.
- Zdravotnická zařízení
- Úřady práce
- Nestátní a neziskové organizace, přičemž se jedná zejména o organizace pracující s dětmi a mládeží, poskytují Probační resocializační programy, provozující krizová centra apod. Jejich zapojení do SVI je nezbytné a bez jejich pomoci by se dal projekt jen stěží realizovat.

5. TÝM PRO MLÁDEŽ (dále jen „TpM“)

Samotný Tým pro mládež je seskupení pevně stanoveného nejnižšího počtu zástupců různých institucí, kteří ze zákona přicházejí do kontaktu s rizikovými a ohroženými dětmi a rovněž s oběťmi trestných činů. Není vyloučeno, aby TpM vznikl transformací pracovní skupiny SVI.

Tento Tým pro mládež pravidelně informuje o své činnosti řídicí výbor, který je zastřešující subjekt SVI složený ze statutárních zástupců obcí, Probační a mediační služby, státního zastupitelství, soudu, a Policie ČR a který garantuje svým složením závaznost a prosaditelnost přijímaných opatření, doporučení a postupů.³⁰

Činnost Týmu pro mládež zahrnuje programy, které vznikají ve spolupráci Týmu pro mládež s dalšími nestátními a neziskovými organizacemi v rámci praktického

---

³⁰ Závazná metodika Systému včasné intervence a Týmů pro mládež, r.2007, s.36

fungování a dají se zahrnout jak do oblasti primární, tak sekundární i terciární prevence.

5.1 ZŘÍZENÍ TÝMU PRO MLÁDEŽ

Subjekty zapojené do SVI zřídí Tým pro mládež za účelem řešení problematiky rizikových a ohrožených dětí v lokalitě a koordinované řešení kriminality dětí. Členy Týmu pro mládež jmenují vedoucí pracovníci příslušných subjektů, a to na návrh pracovní skupiny zřízené k realizaci SVI. Tajemníkem Týmu pro mládež může být pracovník střediska Probační a mediační služby nebo osoba zvolená v rámci týmu.³¹

Jestliže tedy SVI budeme chápat jako uspořádaný celek, který vytváří efektivní systém péče o ohrožené a rizikové děti, zejména na úrovni měst a obcí, tak Tým pro mládež budeme chápat, již jako konkrétní praktický nástroj sloužící k partnerské spolupráci všech zúčastněných subjektů a takto jeden ze 3 základních pilířů SVI. Jeho rolí je koordinovat postupy a přístupy v systému péče o ohrožené a rizikové děti.

Mezi projektem SVI a TpM tedy nelze hledat rozdíly, neboť SVI je projekt vznikající na základě vzájemné dohody všech povinně se účastnících subjektů a to na úrovni řídicího managementu a až následně, po vzniku projektu SVI, zřídí tento management praktický nástroj Systému včasné intervence nazývaný se Tým pro mládež, jehož členové jsou již řadovými pracovníky věnující se dané problematice.

Vznikne-li tedy v určitém městě projekt SVI, na kterém se shodli jednotliví statutární představitelé všech potřebných institucí a následně není vytvořen praktický nástroj k jeho fungování jakým je TpM, tak se dá říci, že tento projekt není plně funkční, protože není nikdo, kdo by realizoval a naplňoval jednotlivé úkoly. Dochází zde sice k ochraně dětí hlásným systémem, ale nevznikají zde žádná praktická opatření k předcházení a eliminování predelikventního a delikventního jednání.

5.2 SLOŽENÍ TÝMU PRO MLÁDEŽ

---

³¹ Závazná metodika Systému včasné intervence a Týmu pro mládež, r.2007, s.36

Vychází ze struktury pěti hlavních zainteresovaných subjektů, mezi které patří:

1. pracovník specializovaný na problematiku rizikových a ohrožených dětí příslušného městského úřadu - odboru sociálních věcí - problematika sociálně-právní ochrany dětí a obecní policie.
2. zástupce střediska Probační a mediační služby se specializací na problematiku dětí a mládeže,
3. policistu se specializací na mládež ze SKPV příslušného Územního odboru Policie ČR, nebo policistu se specializací na mládež příslušného obvodního oddělení Policie ČR
4. soudce pro mládež příslušného soudu
5. státního zástupce se specializací na děti a mládež příslušného okresního státního zastupitelství

Členy týmu mohou být kromě výše uvedených zástupců pěti hlavních institucí, také zástupci školských a zdravotnických zařízení v dané lokalitě, stejně jako zástupci nevládních organizací.³²

5.3. METODIKA PRÁCE TÝMU PRO MLÁDEŽ

Metodika práce jednotlivých subjektů TpM vychází z příslušných právních předpisů, směrnic a norem, kterými jsou určeny konkrétní práva, povinnosti a kompetence jednotlivých subjektů zapojených v rámci týmu. Prvotním úkolem týmu po jeho ustavení je zmapování situace v regionu týkající se delikvence dětí a seznámení všech členů s těmito výsledky. Na základě takto zpracované analýzy je potřeba zrevidovat veškeré dostupné kompetence a prostředky všech zúčastněných subjektů, včetně nestátních neziskových organizací, jejichž služeb by bylo možno využít. Následně tým písemně vypracuje plán na předcházení, řešení a snižování delikvence dětí v dané lokalitě. Úkolem takto vytvořeného plánu je komplexně zhodnotit situaci, stanovit jednotlivé priority a posloupnost ve které budou tyto priority řešeny, včetně nástrojů, kterými bude moci být dosaženo stanovených cílů. Bude se jednat o konkrétní probační, či resocializační programy, zřízení prostor k trávení volného času apod.³³

---

³² Závazná metodika Systému včasné intervence a Týmů pro mládež, r.2007, s.36

³³ Závazná metodika Systému včasné intervence a Týmů pro mládež, r.2007, s.36

5.4 PRAKTICKÁ ČINNOST TÝMU PRO MLÁDEŽ

Praktická činnost týmu spočívá ve vytipování určitého okruhu klientů a stanovení konkrétních a optimálních postupů, jakými by bylo možno dosáhnout pozitivní změny stávajícího stavu vybraných klientů. Jedná se v podstatě o probírání jednotlivých kasuistických případů, za účelem nalezení a stanovení společného postupu zúčastněných subjektů.

V průběhu práce s klientem se vyhodnocuje správnost zvolených postupů a programů a také jsou vyhodnocovány činnosti poskytované obětem trestné činnosti.

Neméně důležité je také sledovat a vyhodnocovat aktuální a dlouhodobé vývojové trendy v oblasti závadového a delikventního jednání dětí a na základě zjištěných poznatků navrhnout opatření k odstranění zjištěných problémů, k minimalizaci rizik, která umocňují delikventní jednání dětí. Takto přijatá opatření poté kontroluje a vyhodnocuje jejich plnění.

Jedna z důležitých činností TpM spočívá v navrhování strategií práce s rizikovými a ohroženými dětmi a jejich rodinami v dané lokalitě. Jde tedy o vypracování plánů na řešení a snižování delikvence dětí ve své lokalitě, které musí obsahovat analýzu situace, stanovení priorit a návrhy opatření směřujících k odstranění konkrétních rizikových jevů.

Takto navržené strategie jsou následně předloženy řídicímu výboru TpM a současně také zastupitelstvu daného města ke schválení. V případě schválení se stane závaznou pro dotčené subjekty, které současně v rámci platné legislativy přijmou plnění strategií uložených úkolů.³⁴

---

³⁴ Závazná metodika Systému včasné intervence a Týmů pro mládež, r.2007, s.36

PRAKTICKÁ ČÁST

6. EMPIRICKÉ ŠETŘENÍ

6.1 TÉMA EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ

Empirické šetření mapuje a analyzuje způsob a podobu práce Týmů pro mládež pracujících ve 36 městech v ČR, ve kterých je k 31.12.2010 realizován projekt Systém včasné intervence (SVI). Činnost Týmů pro mládež vychází z metodiky projektu SVI a svou činností se zaměřuje na predelikventní a delikventní chování dětí a mládeže, na děti týrané, zneužívané, děti s nařízenou ústavní výchovou, se závažnými výchovnými problémy, děti jako oběti protiprávního jednání či děti vystupující v pozici svědků apod. Neméně podstatné je zde sledování závadového a protiprávního chování dětí, které při včasné odhalení a následném řešení může zamezit páchání další protiprávní činnosti dětí.

6.2 VYUŽITÍ EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ

V České republice byl od roku 2001 pilotně ověřen projekt Systém včasné intervence a v současnosti (k 31.12.2011) je realizován ve 39 městech ČR a je připraven na celostátní implementaci v podobě tzv. Národního projektu SVI.

Realizace komplexního projektu SVI ve městě a jeho zavedení do praxe jsou časově a finančně velmi náročné procesy, přičemž nákladné je především zavedení jednotného a všemi zapojenými subjekty sdíleného informačního prostředí. Samotná realizace Týmu pro mládež již není příliš časově náročná a je popsána v metodice SVI.

V rámci zvažovaného Národního projektu SVI budou zakládány Týmy pro mládež ve všech obcích s rozšířenou působností i na úrovni krajů. Bude se jednat organizačně o velmi náročný proces, během kterého bude nutné řešit celou řadu problémů v mnoha rovinách. V ČR již TpM pracují v uvedených městech (viz. Příloha č. 3) a vyhodnocení podoby jejich práce a dosavadní činnosti bude při dostatečně analyzovaném a popsaném modelu velmi dobrým výchozím materiálem pro subjekt, který bude za hromadné rozšiřování TpM v rámci realizace Národního projektu SVI odpovědný.

Empirické šetření bude sledovat jednotlivé modely dosud používané ve 36 městech s SVI, které vycházejí z jednotné metodiky, ale jejich implementace a následné používání v praxi se mnohdy liší v závislosti na rozdílnostech jednotlivých regionů. Jedním z cílů této práce je popsat, nakolik byla při zakládání TpM dodržena Metodika MV. Výsledek by tedy mohl vést ke stanovení optimálního modelu, který by mohl být rozšířen do celé republiky. Bude inspirací pro ostatní pracovníky, zabývající se touto problematikou ať již k zavedení systému do praxe jako celku, nebo k využití jednotlivých dat získaných v průběhu šetření. Výsledky šetření budou sloužit také jako revize dané metodiky a mohou mít korektivní funkci při případné novelizaci této metodiky.

Vyhodnocení způsobu zakládání a fungování Týmů pro mládež bude provedeno na základě navrácených, vyplněných dotazníků, od jednotlivých zástupců Týmů pro mládež. Výsledky budou následně nabídnuty k využití Odboru prevence kriminality MV ČR, se kterým tato problematika již byla konzultována a který je tvůrcem projektu SVI.

6.3 KVANTITATIVNÍ EMPIRICKÉ ŠETŘENÍ

Ke zjištění potřebných dat bude použita kvantitativní metoda empirického šetření, kdy základem kvantitativního empirického šetření je stanovení výzkumné metody, zkoumaného souboru, technika sběru dat a stanovení výzkumné hypotézy nebo hypotéz.

Výzkum se zahajuje stanovením výzkumného problému, v němž výzkumník přesně formuluje co chce zkoumat, přičemž výzkumný problém je zde základem od kterého se odvíjejí všechny další kroky ve výzkumu. V úvodní fázi si tedy výzkumník stanoví koho, kdy a v jakých situacích chce zkoumat. Dále si pak výzkumník musí promyslet jak, nebo čím, bude na výzkumnou otázku odpovídat, k čemuž si musí vybrat vhodnou výzkumnou metodu a v rámci ní samozřejmě také vhodný výzkumný nástroj.³⁵

K průzkumnému šetření jsem tedy vypracoval a sestavil dotazník, kterým jsem oslovil jednotlivé zástupce těch měst, ve kterých byl k 31.12.2010 spuštěn Systém včasné intervence a ve kterých by tedy již teoreticky měli být zřízeny

---

³⁵ GAVORA, P. – *Úvod do pedagogického výzkumu*. 1 vyd. Brno: Paido-edice pedagogické literatury, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6, s 13

Týmy pro mládež. Dotazník by měl sloužit k vyhodnocení fungování jimi uplatňovaných modelů práce TpM. Následně bude uveden popis modelů TpM tak, jak jsou jednotlivě ve městech realizovány, jejich srovnání s očekávanými definovanými výstupy ve vztahu k metodice SVI a následné celkové vyhodnocení.

V průzkumném šetření jsem tedy jako formu výzkumné metody zvolil dotazníkové šetření, kdy zkoumaný vzorek se bude skládat ze zástupců 36 měst v ČR, v nichž působí orgány sociálně právní ochrany dětí, u kterých byl k 31.12.2010 realizován projekt SVI. Toto datum bylo vybráno záměrně, protože implementace projektu SVI a následné zřizování Týmů pro mládež v průběhu každého roku mírně stoupá a proto i v době dokončení této práce bude počet měst s realizovaným projektem pravděpodobně vyšší než na jejím počátku. K omezení výzkumného vzorku, k výše uvedenému datu a na výše uvedený počet členů, jsem se rozhodl proto, že data získaná od zástupců měst, ve kterých projekt SVI funguje méně než jeden rok by nebyla z důvodu krátkého trvání projektu příliš validní. Z uvedeného důvodu je tedy patrné, že data získaná od měst, ve kterých projekt SVI funguje kratší dobu než jeden rok, by neměla dostatečnou vypovídací hodnotu, protože s fungováním projektu by neměli takové zkušenosti, jaké očekávám od svého výzkumného vzorku.

Samotný dotazník bude jednotlivým zástupcům distribuován e-mailovou poštou ve spolupráci s Odborem prevence a kriminality Ministerstva vnitra, které k provedení šetření poskytlo e-mailové kontakty na jednotlivé zástupce měst, ve kterých je realizován projekt SVI. Po návratu dotazníku bude vyhodnocen a dle jeho výsledků budou formulovány závěry, které nám odpoví na výzkumné otázky a buď nám potvrdí, nebo vyvrátí testované hypotézy.

Ačkoliv je v závazné metodice SVI uvedeno, že tajemníkem SVI může být „pracovník probační a mediační služby, nebo jiná osoba zvolená v rámci týmu“, tak z praktické činnosti se ve všech městech napříč celou republikou ustálil model, ve kterém tuto zastřešující a koordinační činnost v rámci TpM plní právě „jiná osoba zvolená v rámci týmu“ a tím je konkrétní pracovník OSPOD příslušného města. Z uvedeného důvodu jsou tedy adresáty rozesílaných dotazníků právě tito pracovníci OSPOD.

6.4 CÍLE EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ

Cílem praktické části je tedy posoudit, jakým způsobem je naplňována metodika Týmů pro mládež, jež jsou součástí SVI v ČR. Zjištěné poznatky z praxe jednotlivých měst lze pak využít k sestavení návrhu tzv. „dobré praxe“ směřované na případné rozšíření nebo doplnění metodiky vedené snahou přispět k řešení problematiky dětské predelikvence a delikvence v ČR.

Z celkového cíle výzkumného šetření následně vyplývají dílčí cíle, které se promítnou do formulace otázek výzkumného šetření. Takto formulované otázky následně slouží k sestavení dotazníku, z jehož odpovědí vzejdou klíčové výsledky, které buď potvrdí, nebo vyvrátí testované stanovené hypotézy. Stanovené dílčí cíle nám slouží k přesnějšimu vymezení směru, kterým se empirické šetření bude ubírat.

Dílčí cíle:

- Jaká je praxe při zakládání a fungování Týmů pro mládež, jež jsou součástí SVI v ČR?
- Jak často se konají jednání Týmu pro mládež a proč právě tak často?
- Jakým tématům se Tým pro mládež na svých jednáních převážně věnuje?
- Je v plné rozsahu dodržována metodika SVI všemi TpM a v případě, že ne, tak jaké jsou důvody případného neplnění metodiky SVI tak jak byla doporučena?
- Došlo na základě realizace TpM v dané lokalitě k prokazatelnému úbytku delikventního jednání mládeže?
- Jaké efektivní typové projekty, programy, nebo jednorázová opatření se z pohledu členů TpM uskutečňují v rámci praxe v jednotlivých městech, kde pracují Týmy pro mládež?

6.5 HYPOTÉZY EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ

V klasických, kvantitativně orientovaných výzkumech jde v podstatě o testování hypotéz, ke kterým je použita deduktivní metoda, která vychází „z teorie, nebo z obecně formulovaného problému. Teoretický, nebo praktický problém je přeložen do jazyka hypotéz. Hypotézy navrhují, jaké spojení mezi proměnnými bychom měli najít, je-li naše hypotéza pravdivá. Pak následuje sběr dat. Odpovídají-li závislosti mezi sebranými daty vzorci předpovězenému v hypotézách, přijmeme hypotézy jako platné, jinak musíme hypotézy odmítnout.“³⁶

Hypotézy:

H 1 – Tým pro mládež nepracuje ve všech městech, kde byl realizován projekt SVI.

H 2 – Většina Týmů pro mládež nedodrжуje předepsanou četnost setkání, která je dle metodiky SVI stanovena minimálně 1 x za 2 měsíce, celkem tedy 6 x ročně.

H 3 - Na jednotlivých setkáních týmů pro mládež se převážně projednávají případy delikventního jednání mládeže.

H 4 – Více než 50% Týmů pro mládež se neřídí striktně závaznou metodikou SVI

H 5 – Tým pro mládež přispěl ke statisticky prokazatelnému, kvantitativnímu snížení delikventního jednání v lokalitě

H 6 – Činnost Týmu pro mládež přispěla, z pohledu členů týmu, ve většině měst k realizaci efektivních projektů směřujících ke snížení predelikventního a delikventního jednání mládeže v lokalitě

---

³⁶ DISMAN, M. – *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3 vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2002. 374 s. ISBN 80-246-0139-7, s.76

Pro jasné definování pojmu „většina“ užitého v některých hypotézách, budeme vycházet z tvrzení, že se jedná o opak slova menšina a jedná se tedy o více než 50 % případů z celkového souboru sta procent. V uvedených hypotézách pro něj bude v přeneseném slova smyslu synonymem také slovo „převážně“.

6.6 OPERACIONALIZACE PROMĚNNÝCH

Na základě interpretace výsledných zjištění, pocházejících ze zodpovězených otázek dotazníku, dojde buď k verifikaci testovaných hypotéz, tedy ověření platnosti a pravdivosti těchto hypotéz, nebo k falzifikaci hypotéz, tedy k důkazu neplatnosti a nepravdivosti testovaných hypotéz.

Jednotlivé hypotézy budou konkrétně operacionalizovány následovně:

- hypotéza H1 je ověřována otázkami č. 1 až č. 3
- hypotéza H2 je ověřována otázkami č. 4 a č. 5
- hypotéza H3 je ověřována otázkami č. 6 až č. 8
- hypotéza H4 je ověřována otázkami č. 9 a č. 10
- hypotéza H5 je ověřována otázkami č. 11
- hypotéza H6 je ověřována otázkami č. 12 a č. 13

6.7 DOTAZNÍK A REALIZACE EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ

V dotazníku byly voleny otázky jak uzavřené, polouzavřené, tak otevřené, které byly formulovány tak, aby co nejpřesněji vystihly zkoumanou praxi v ČR. Otevřené otázky byly zvoleny k získání konkrétních zkušeností a výstupů z fungování jednotlivých týmů v ČR.

K dosažení optimálního počtu otázek v dotazníku (Příloha č.1), jejich pochopitelnosti a ověření validity dosažených výstupů jsem se rozhodl nejprve osobně navštívit a oslovit v rámci předvýzkumného šetření zástupce dvou měst v projektu SVI. Po vypracování otázek ze strany osloveného subjektu byly otázky v konkrétních případech, kde se vyskytly nejasnosti, v dotazníku upraveny tak, aby poté již mohly být rozeslány celému výzkumnému vzorku. K potvrzení uvedeného tvrzení o předvýzkumném šetření lze uvést, že používání výzkumného nástroje, kterým je v případě této práce dotazník, si musí výzkumník nejdříve nacvičit a potom vyzkoušet, alespoň na malém souboru lidí, protože

musí zjistit, zda výzkumný nástroj funguje v daných podmínkách a zda produkuje takové údaje, jak se od něj očekávalo. Tato fáze se nazývá předvýzkum.³⁷

Jednotliví respondenti výzkumného vzorku se skládají z kontaktních pracovníků OSPOD, případně koordinátorů prevence kriminality jednotlivých měst, kteří mají na starost projekt SVI v daném městě, či městech. Jak již bylo výše uvedeno, tak se v praxi napříč celou republikou ustálil model, kdy se stali právě pracovníci OSPOD koordinační a zastřešující funkcí v Týmu pro mládež. Z uvedeného důvodu jsou tedy adresáty rozesílaných dotazníků právě tito kontaktní pracovníci OSPOD, kterým jsou tyto dotazníky určeny, případně koordinátoři prevence kriminality, kteří dotazníky předají kompetentním pracovníkům OSPOD zastřešujícím projekt Týmů pro mládež v jednotlivých městech.

Respondenti byli osloveni prostřednictvím průvodního dopisu, jehož cílem bylo seznámení těchto pracovníků s cílem empirického šetření a jeho následným využitím. Průvodní dopis byl k dotazníku připojen z důvodu získání důvěry vybraných respondentů a také za účelem jejich motivace, mající za úkol důsledné vyplnění a následné navrácení dotazníku a z toho plynoucí maximálního validita získaných dat

7. PRAKTICKÁ REALIZACE EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ

Průběh vlastního sběru dat probíhal tím způsobem, že dotazníky byly rozeslány jednotlivým zástupcům všech měst a lhůta návratnosti dotazníků byla stanovena na celý jeden pracovní týden, po kterém mělo dojít k vyhodnocení navrácených dat. Vzhledem k tomu, že v průběhu tohoto týdne byla návratnost dotazníků velmi malá a nedosahovala ani dvaceti procent z celkového počtu rozeslaných dotazníků, bylo přistoupeno k opětovnému rozeslání dotazníků na jednotlivá pracoviště od kterých dotazník nebyl dosud obdržen a to se žádostí, která měla pracovníkům OSPOD objasnit důležitost vyplnění dotazníků pro toto empirické šetření. Po této žádosti však byla návratnost dotazníků opět necelých dvacet procent. Vzhledem k tomu, že návratnost takto rozeslaných dotazníků nebyla příliš vysoká, byla zvolena cesta osobního telefonického pohovoru s jednotlivými

---

³⁷ GAVORA, P. – *Úvod do pedagogického výzkumu*. 1 vyd. Brno: Paido-edice pedagogické literatury, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6, s.13

pracovníky OSPOD, kteří dosud dotazníky nevyplnili. Za použití této metody bylo dosaženo téměř sto procentní návratnosti rozeslaných dotazníků.

Z provedeného šetření však vyplynuli důležité skutečnosti, které měly vliv na celkovou strukturu výzkumného vzorku, v důsledku čehož muselo dojít k jeho redukci. Bylo totiž zjištěno, že v době vzniku SVI v Libereckém kraji zde byla rámcová smlouva k projektu SVI uzavřena pro města Jablonec nad Nisou, Tanvald a Železný Brod. Z důvodu nedostatku finančních prostředků a následných technických problémů se však ve městech Tanvald a Železný Brod projekt SVI dosud nepodařilo uvést do praxe. Z uvedeného důvodu tedy výzkumný vzorek musel být redukován na počet měst ve výši 34.

Budeme-li tedy vycházet z celkového počtu 34 měst, jako sta procent výzkumného vzorku, tak třicet tři navrácených a vyplněných dotazníků činí celkem 97 % úspěšnost, protože pouze město Havlíčkův Brod odmítlo dotazník vyplnit.

Takto vysoké číslo navrácených dotazníků je tedy dáno tím, že v konečné fázi výzkumného šetření bylo přistoupeno k osobnímu telefonickému kontaktu s jednotlivými pracovníky OSPOD.

7.1 VYHODNOCENÍ ŠETŘENÍ A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ

Jednotlivé položky dotazníku a rozložení četnosti odpovědí respondentů:

Tabulka č. 1: vyhodnocení otázky č. 1

Jak dlouho je ve Vašem městě zřízen SVI?

Odpověď:	Počet odpovědí:
1-2 roky	10
2-3 roky	5
3-4 roky	6
Déle než 4 roky	12
Celkem	33

Tabulka č. 2: vyhodnocení otázky č. 2

Za jak dlouho po zahájení projektu SVI u Vás byl zřízen TpM?

Odpověď:	Počet odpovědí:
Do jednoho měsíce	11
Do půl roku	15
Do 1 roku	6
Do 2 let	0
Po více než dvou letech	0
Dosud ještě nebyl zřízen	1
Celkem	33

Tabulka č. 3: vyhodnocení otázky č. 3

Co bylo důvodem pro vznik TpM?

Odpověď:	Počet odpovědí:
Povinnost dodržet předepsanou metodiku SVI	14
Počáteční nadšení jednotlivých subjektů	1
Tlak na vznik týmu ze strany nadřízených orgánů	0
Obdobný tým již existoval a pouze se upravil její status	14
Jiné důvody	3
Celkem	32

Komentář k vyhodnocení otázek č. 1 až č. 3

První tři otázky dotazníku byly konstruovány s ohledem na skutečnost, že Systém včasné intervence bez následného zřízení TpM, jako praktického nástroje sloužícího k jeho fungování, je v podstatě nefunkční a nepředpokládal jsem tedy, že by k této možnosti mohlo dojít, nicméně se s touto možností muselo v dotazníku počítat. Z uvedených odpovědí bylo následně zjištěno, že ačkoliv se projekt SVI v průběhu doby neustále úspěšně rozšiřuje napříč celou ČR, tak přesto se našlo jedno město, ve kterém se do současné doby nepodařilo TpM realizovat a to ačkoliv byly vybrány města, ve kterých projekt SVI funguje již více než jeden rok, což by mělo být dostatečnou zárukou pro vznik TpM. Dále bylo zjištěno, že vznik TpM byl motivován buď povinností dodržet předepsanou metodiku SVI a nebo obdoba TpM fungovala v daném městě již před zahájením projektu SVI a po spuštění projektu SVI se jen upravil status týmu.

Vzhledem ke skutečnosti, že v jednom městě se TpM dosud nerealizoval, tak od otázky č. 3 se vyplnění dotazníku týká již jen 32 měst.

Tabulka č. 4: vyhodnocení otázky č. 4

Jak často se konají jednání Vašeho TpM?

Odpověď:	Počet odpovědí:
1 x za měsíc	4
1 x za dva měsíce	4
Pololetně	4
Ročně	1
Nepravidelně	19
Od vzniku se TpM ještě nesešel	0
Celkem	32

Tabulka č. 5: vyhodnocení otázky č. 5

Z jakého důvodu se jednání TpM konají ve Vámi uvedené periodě?

Odpověď:	Počet odpovědí:
Vzájemná domluva zúčastněných subjektů	29
Neochota jednotlivých subjektů k setkání v častějších časových intervalech	0
Dodržení četnosti setkání dle závazné metodiky	0
Jednání se konají za účelem přípravy prev. projektů	1
Nejsou konkrétní případy k řešení	0
Jiné důvody	2
Celkem	32

Komentář k vyhodnocení otázek č. 4 a č. 5

Vyhodnocením odpovědí bylo zjištěno, že většina TpM se schází nepravidelně a podle aktuální potřeby. Tato jednotlivá, nepravidelná setkání jsou v rozmezí od jednoho do čtyř setkání v kalendářním roce a tato nepravidelnost je dána v drtivé většině případů vzájemnou domluvou zúčastněných subjektů a tedy nikoliv snahou o dodržení závazné metodiky.

Tabulka č. 6: vyhodnocení otázky č. 6

Jaká jsou převážně témata jednotlivých jednání Vašeho TpM?

Odpověď:	Počet odpovědí:
Výchova a vzdělávání dětí a mládeže	4
Volnočasové aktivity dětí a mládeže	0
Metody práce s predelikventy a delikventy	10
Analýzy predelikvence a delikvence	4
Probírání konkrétních případů jednotlivců	5
Problematika náhradní rodinné péče	0

Příprava konkrétních programů, projektů	6
Jiná témata	3
Celkem	32

Tabulka č. 7: vyhodnocení otázky č. 7

V jakém postavení se převážně nachází děti z Vámi projednávaných případů ve Vašem TpM?

Odpověď:	Počet odpovědí:
Děti s projevy predeliktivního chování	2
Děti, které se dopustili deliktivního jednání	12
Děti s nařízenou ústavní, nebo ochranou výchovou	0
Děti s drobnými výchovnými problémy	0
Děti jako oběti protiprávního jednání	0
Děti jako svědci protiprávního jednání	0
Konkrétní případy nejsou předmětem jednání TpM	15
Jiné	3
Celkem	32

Tabulka č. 8: vyhodnocení otázky č. 8

Jsou na jednáních TpM navrhovány konkrétní opatření, pokud ano, jaká?

Odpověď:	Počet odpovědí:
Preventivní	27
Výchovná	10
Ochranná	4
Trestní	4
Žádná	2
Jiná	1
Celkem	48

Komentář k vyhodnocení otázek č. 6 až č. 8

V otázce č. 6 se odpovědi rozmělnili do téměř všech odpovědí a nelze tedy jednoznačně říci, že témata jednotlivých setkání se věnují výhradně jedné problematice ačkoliv metody práce s delikventy a predelikventy jsou na prvním místě v četnosti odpovědí. Nedosahují však ani třetinové hodnoty ve vztahu k celkovému souboru. Dále bylo vyhodnocením otázky č.7 zjištěno, že na jednáních TpM nejsou konkrétní případy jednotlivců téměř v polovině případů vůbec předmětem jednání TpM a v případě, že ano, tak se jedná o děti, které se dopustili deliktivního jednání.

V otázce č. 8 byla možnost uvést více odpovědí a některá města, ve kterých funguje TpM např. déle než v jiných městech, nebo jsou pracovníci OSPOD zkušenější, je přijímáno i více opatření. Výsledky však ukazují, že téměř ve všech městech je jednoznačně nejvíce opatření přijímáno v oblasti prevence, čemuž odpovídá výsledek, kdy byla v oblasti prevence přijata více než polovina ze všech opatření. Jako druhá nejpočetněji přijímaná opatření patří do oblasti výchovné. Nelze tedy říci, že by se dvě nejpočetnější kategorie přijímaných opatření týkala delikvence mládeže.

Tabulka č. 9: vyhodnocení otázky č. 9

V případě, že Vás TpM dodržuje závaznou metodiku pouze z části, nebo vůbec, uveďte svoje důvody?

Odpověď:	Počet odpovědí:
Neznalost metodiky SVI	0
Snaha o vlastní způsob realizace TpM	24
Metodika je dle Vašeho názoru nevyhovující a nelze podle ní postupovat	0
Metodika je s ohledem na požadavky praxe a situaci ve městě nereálná	3
Jiné důvody	5
Celkem	32

Tabulka č. 10: vyhodnocení otázky č. 10

Považujete dodržování závazné metodiky SVI ve vztahu k TpM, na základě svých dosavadních zkušeností za důležité?

Odpověď:	Počet odpovědí:
Určitě ano	3
Spíše ano	16
Pouze v některých částech	11
Spíše ne	2
Určitě ne	0
Celkem	32

Komentář k vyhodnocení otázek č. 9 a č. 10

Z dosažených výsledků vyplynulo zjištění, že ačkoliv je v převážné většině ve fungování TpM praktikována snaha o vlastní způsob realizace, tak přesto považují převážně všechny subjekty dodržování závazné metodiky ve vztahu

k TpM spíše za důležité a neobjevil se ani jeden subjekt, který by postup podle závazné metodiky odmítal. Z odpovědí také vyplynulo, že vzhledem k rozmanitosti jednotlivých regionů nelze docílit striktního dodržení závazné metodiky. Z uvedeného by se tedy dalo usuzovat na to, že závazná metodika je používána při zakládání TpM jako výchozí manuál a dle následně získaných zkušeností, které jsou v průběhu fungování TpM dosahovány, se mění i způsob realizace TpM v jednotlivých městech.

Tabulka č. 11: vyhodnocení otázky č. 11

Jaké statistické změny jste zaznamenali v počtech delikventů v době 1 rok před zahájením činnosti TpM a 1 rok po zahájení činnosti TpM

Odpověď:	Počet odpovědí:
Počet pachatelů činů jinak trestných a provinění se snížil	11
Počet pachatelů činů jinak trestných a provinění zůstal stejný	15
Počet pachatelů činů jinak trestných a provinění se zvýšil	0
Jiná varianta	6
Celkem	32

Komentář k vyhodnocení otázky č. 11

Z dosažených výsledků bylo zjištěno, že v jedné třetině měst, ve kterých funguje TpM se snížil počet delikventů a toto snížení se pohybovalo v rozmezí od 10% do 33 %. Velice pozitivní zjištění, které z odpovědí na tuto otázku vyplynulo se týká toho, že ani v jednom městě, ve kterém jsou statisticky sledovány jednotlivé počty skutků činů jinak trestných a provinění nedošlo ke zvýšení počtu pachatelů za dobu fungování TpM. V odpovědi u varianty „jiné“ se jednalo převážně o situace, ve kterých města tyto statistiky nevedou, nebo nesledují.

Tabulka č. 12: vyhodnocení otázky č. 12

Byly v některých z níže uvedených oblastí za dobu fungování Vašeho TpM uskutečněny z Vašeho pohledu, ve Vašem městě konkrétní efektivní projekty programy, nebo jednorázová opatření?

Odpověď:	Počet odpovědí:
Oblast predelikvence mládeže	8
Oblast delikvence mládeže	6
Oblast výchovy a vzdělávání	3
Oblast rodiny	9
Spolupráce se školskými zařízeními	10
Spolupráce se zdravotními zařízeními	3
Spolupráce s NNO	10
Dosud nebyly žádné projekty realizovány	9
Jiné	3
Celkem	61

Komentář k vyhodnocení otázek č. 12 a č. 13

Vzhledem k tomu, že u otázky č. 12 byla dána možnost výběru více odpovědí, bylo zjištěno, že nejvíce projektů bylo realizováno v součinnosti se školskými zařízeními a ve spolupráci s nestátními a neziskovými organizacemi to v celkovém počtu 61 projektů.

V otázce č. 13 bylo zjištěno, že z pohledu pracovníků TpM, bylo realizováno mnoho efektivních projektů a to celkem v 16-ti různých městech. Rozmanitost jednotlivých opatření je tak velká, že jsou stručně uvedeny v příloze č. 4 tak, jak je prezentovali jednotliví pracovníci OSPOD.

7.2 VYHODNOCENÍ EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ VE VZTAHU KE STANOVENÝM HYPOTÉZÁM

Komentář k hypotéze H1:

Vzhledem k výsledkům z otázek č.1 až č.3 bylo zjištěno, že Tým pro mládež nepracuje ve všech městech, kde byl realizován projekt SVI a tedy tvrzení uvedené v hypotéze č. H1 bylo potvrzeno jako platné a pravdivé a to ačkoliv se napříč celou republikou našlo pouze jedno město s projektem SVI, ve kterém se ani po dvou letech fungování nepodařilo realizovat Tým pro mládež, jakožto jediné praktické opatření SVI a je tedy možné tuto hypotézu přijmout jako platnou a pravdivou.

Komentář k hypotéze H2:

Ačkoliv se jednotliví zástupci všech měst shodují na tom, že četnost setkání si určují oni sami, dle aktuální potřeby a na základě vzájemné domluvy všech

zúčastněných subjektů, tak se jedná o setkání nepravidelné, ale přesto naprosto dostatečné a toto zjištění tedy vede k závěru, že stanovená hypotéza se potvrdila jako platná a pravdivá, neboť valná většina Týmů pro mládež nedodržíje předepsanou četnost setkání stanovenou dle závazné metodiky SVI.

Komentář k hypotéze H3:

Vzhledem k výsledkům z otázek č. 6 až 8 musíme uvedenou hypotézu odmítnout jako neplatnou, protože ačkoliv se na setkáních TpM projednávají případy delikventní mládeže a to ve větší míře, než v jiných případech, tak přesto ve většině případů nejsou konkrétní případy vůbec předmětem jednání TpM a ani projednávány náměty na jednotlivých setkáních nedosahují většinové hodnoty ve vztahu k delikventní mládeži.

Komentář k hypotéze H4:

Z výsledků dotazníků bylo zjištěno, že více než 2/3 všech TpM nepostupuje striktně dle závazné metodiky SVI a je tedy možné přijmout hypotézu jako platnou a pravdivou a to ačkoliv žádný z TpM tuto závaznou metodiku neodmítnul na základě svých zkušeností jako nepoužitelnou.

Komentář k hypotéze H5:

Na základě výsledků můžeme konstatovat, že TpM přispěl ke statisticky prokazatelnému kvantitativnímu snížení delikventního jednání v lokalitě a můžeme tedy hypotézu přijmout jako platnou a pravdivou.

Komentář k hypotéze H6:

Ačkoliv se podařilo prokázat, že bylo v průběhu fungování TpM přijato a následně realizováno mnoho desítek efektivních programů, tak musíme hypotézu odmítnout jako neplatnou a nepravdivou, protože tyto programy byly přijaty v patnácti městech, což je ze statistického hlediska celkového souboru všech měst menšina a nebyl tedy v tomto případě naplněn předpoklad, že ve TpM přispěl ve většině měst k realizaci efektivních projektů.

ZÁVĚR

Hlavním cílem práce bylo posoudit, jakým způsobem je naplňována metodika Týmů pro mládež, jež jsou součástí SVI v ČR v průběhu zakládání a následné realizace a zjištěné poznatky z praxe jednotlivých měst pak využít k sestavení návrhu tzv. „dobré praxe“ směřované na případné rozšíření nebo doplnění metodiky vedené snahou přispět k řešení problematiky dětské predeliktence a deliktence v ČR.

Základní myšlenka spočívající v koordinované spolupráci všech subjektů při řešení problematiky dětské deliktence vycházející z projektu SVI je hodná uznání přinejmenším v tom, že se snaží sladit postupy jednotlivých subjektů, které se účastní práce s dětmi a měla by přispívat k odstranění resortismu mezi jednotlivými institucemi.

Ačkoliv se v převážné většině TpM praktikuje snaha o vlastní způsob realizace Týmů pro mládež, tak přesto převážně všechny subjekty považují dodržování závazné metodiky ve vztahu k TpM spíše za důležité, přičemž ani jeden subjekt postup podle závazné metodiky neodmítá. Vzhledem k rozmanitosti jednotlivých regionů a měst však nelze docílit striktního dodržování závazné metodiky, a to i přesto, že je účinná při zakládání jednotlivých TpM. Z uvedeného by se tedy dalo usuzovat na to, že závazná metodika je používána při fungování TpM jako výchozí manuál pro zakládání TpM a dle zkušeností, které jsou v průběhu fungování TpM získávány, se mění i způsob realizace TpM v jednotlivých městech vedených snahou o vlastní způsob realizace TpM.

Z provedeného šetření vyplynuly skutečnosti podle nichž se Týmů pro mládež rozdělili na dvě kategorie. Do jedné kategorie by se dali zařadit Týmů pro mládež, které sice fungují, ale o jejich efektivitě by se dalo dlouze hovořit a do druhé kategorie by se dala zařadit zbývající část TpM, kteří se aktivně podílejí na vzniku a aplikaci různých probačních, preventivních a jiných programů.

Tato práce měla za úkol shromáždit poznatky dobré praxe, aby tyto poznatky mohly být případně distribuovány od aktivnější části TpM k té druhé kategorii, případně aby se mohly všechny TpM inspirovat opatřeními přijímanými v jiných částech republiky. Ačkoliv jsou obě uvedené kategorie TpM téměř stejně velké, tak věřím, že výsledek této práce přispěje k tomu, aby se kategorie měst ve kterých dochází k aktivnímu přijímání různých opatření neustále zvětšovala na úkor kategorie druhé.

Cílem také bylo zjistit, nakolik je závazná metodika nápomocna při zakládání a fungování jednotlivých TpM za účelem případné korekce a upravení této metodiky tak, aby byla schopna co nejvíce kopírovat potřeby subjektů účastnících se projektu SVI. Tato práce tedy vytyčený cíl beze zbytku splnila a je jen na konkrétních subjektech SVI, či na tvůrci závazné metodiky, jak a zda, výsledky této práce, zejména konkrétní realizované programy využijí a to buď jako celek, nebo jako náměty pro svá další připravovaná opatření, což se týká jak TpM, které již určité programy realizovaly, tak také TpM, které se k realizaci těchto projektů zatím jen chystají.

Výsledky této práce budou nabídnuty k využití odboru prevence kriminality MV, jakožto tvůrci metodiky SVI. Za dobu realizace této práce však došlo k přesunu agendy týkající se projektu SVI a potažmo TpM z Ministerstva vnitra na Ministerstvo práce a sociálních věcí. Věřím však, že jedna z hlavních myšlenek projektu SVI týkající se odstranění resortismu mezi jednotlivými subjekty SVI se bude týkat také spolupráce mezi MV a MPSV a výsledky této práce budou využity, ať budou v jakýchkoliv rukou.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BUBELÍNI, J. – Prevence kriminality, 1 vyd. Bratislava: MVČR, sekretariát Rada vlády SR pro prevenci kriminality, 2001. 209 s

DISMAN, M. – *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 3 vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2002. 374 s. ISBN 80-246-0139-7

GAVORA, P. – *Úvod do pedagogického výzkumu*. 1 vyd. Brno: Paido-edice pedagogické literatury, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6

LABÁTH, V. a kol. *Riziková mládež*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2001. 157 s. ISBN 80-85850-66-4.

LANGER, S. *Mládež problémová – její typy a možnosti uplatnění*. Hradec Králové: Nakladatelství Kotva, 1994. 463 s. ISBN 80-900254-3-9.

MATOUŠEK, O. a kol. – *Sociální práce v praxi*. 1. vyd. - Praha: Portál, 2005. - 352 s. ISBN 80-7367-002-X

MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 2. vyd. Praha : Portál, 2008, 272 s. ISBN 978-80-7367-368-0.

MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998, 336 s. ISBN 80-7178-226-2

NOVOTNÝ, Petr. *Epidemie delikvence*. 1. vyd. Liberec : Dialog, 2006, 64 s. ISBN 80-86761-45-2.

VICHLENDA, Milan. *Základy kriminologie*. 1. vyd. Holešov: Tiskárna SPŠ MV v Holešově, 2005, 84 s.

Závazná metodika Systému včasné intervence a Týmů pro mládež, r.2007, s.36

Internetové zdroje

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/system/pojmy/1.1.htm> [on line 24.9.2011] .

Legislativní zdroje

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže

Zákon č. 257/2000 Sb., o probační a mediační službě

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

Zákon č. 104/1991 Sb. – Úmluva o právech dítěte

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1

Dotazník:

Správnou odpověď označte v příslušném okně písmenem X, v případě výběru možnosti „jiné“ piště přímo do textu za příslušnou otázku.

1. Jak dlouho je ve Vašem městě zřízen Systém včasné intervence?

- 1 - 2 roky
- 2 - 3 roky
- 3 - 4 roky
- déle než 4 roky

2. Za jak dlouho po zahájení projektu SVI u vás byl zřízen Tým pro mládež?

- do jednoho měsíce
- do půl roku po zahájení
- do 1 roku po zahájení
- do 2 let po zahájení
- po více než dvou letech
- dosud ještě nebyl zřízen

3. Co bylo důvodem pro vznik Týmu pro mládež? (vyberte pouze jednu odpověď, příp. uveďte jiný důvod)

- povinnost dodržet předepsanou metodiku projektu SVI
- počáteční nadšení jednotlivých subjektů k založení Týmu pro mládež
- tlak na vznik Týmu ze strany nadřízených orgánů
- obdobný tým (skupina), již existoval(a) a pouze se upravil její statut dle metodiky SVI
- jiné důvody (uveďte).....

4. Jak často se konají jednání Vašeho Týmu pro mládež? (vyberte pouze jednu odpověď)

- 1 x za měsíc
- 1 x za dva měsíce
- pololetně
- ročně
- nepravidelně (kolikrát do roka)
- od vzniku se Tým pro mládež ještě nesešel

5. Z jakého důvodu se jednání Týmu pro mládež konají ve vámi uvedené periodě? (vyberte pouze jednu odpověď, příp. uveďte jiný důvod)

- důvodem je vzájemná domluva zúčastněných subjektů
- důvodem je neochota jednotlivých subjektů k setkání v kratších intervalech
- důvodem je dodržení četnosti setkání dle závazné metodiky
- jednání se konají za účelem přípravy preventivních projektů
- nejsou konkrétní případy k řešení
- jiný důvod – (uveďte).....

6. Jaká jsou převážně témata jednotlivých jednání Vašeho Týmu pro mládež? (vyberte pouze jednu odpověď, příp. uveďte jiné téma)

- výchova a vzdělávání dětí a mládeže
- volnočasové aktivity dětí a mládeže
- metody práce s predelikventy a delikventy
- analýzy predelikvence a delikvence dětí a mládeže
- probírání konkrétních případů jednotlivců
- problematiky náhradní rodinné péče
- příprava konkrétních programů, nebo projektů
- jiná (uveďte).....

7. V jakém postavení se převážně nachází děti z Vámi projednávaných případů ve Vašem Týmu pro mládež? (vyberte pouze jednu odpověď, příp. uveďte jiný důvod)

- děti s projevy predelikventního chování
- děti, které se dopustily delikventního jednání

- děti s nařízenou ústavní, nebo ochranou výchovou
- děti s drobnými výchovnými problémy
- děti jako oběti protiprávního jednání
- děti jako svědci protiprávního jednání
- konkrétní případy nejsou předmětem jednání Týmu pro mládež
- jiné (uveďte).....

8. Jsou na jednáních Týmu pro mládež navrhovány konkrétní opatření, pokud ano, jaká? *(Je možné označit i více odpovědí, příp. uvést jiná)*

- preventivní
- výchovná
- ochranná
- trestní
- žádná
- jiná (uveďte).....

9. V případě, že Váš tým pro mládež dodržuje závaznou metodiku pouze z části, nebo vůbec, uveďte svoje důvody *(vyberte pouze jednu odpověď, příp. uveďte jiný důvod)*

- neznalost metodiky SVI
- snaha o vlastní způsob realizace Týmu pro mládež
- metodika je, dle Vašeho názoru, nevyhovující a nelze podle ní postupovat
- metodika je s ohledem na požadavky praxe a situaci ve městě nereálná
- jiný důvod (uveďte).....

--

10. Považujete dodržování závazné metodiky SVI ve vztahu k Týmu pro mládež, na základě svých dosavadních zkušeností, za důležité? *(vyberte pouze jednu odpověď)*

- určitě ano (v celém rozsahu)
- spíše ano

- pouze v některých částech
- spíše ne
- určitě ne

11. Jaké statistické změny jste zaznamenali v počtech delikventů v době 1 rok před zahájením činnosti Týmu a 1 rok po zahájení činnosti Týmu (*u odpovědi s procenty uveďte příslušné číslo*)

- počet pachatelů činů jinak trestných a provinění se snížil o .....%
- počet pachatelů činů jinak trestných a provinění zůstal stejný
- počet pachatelů činů jinak trestných a provinění se zvýšil o .....%
- jiná varianta (uveďte jaká – co bylo jinak, jak).....

12. Byly v některých z níže uvedených oblastí za dobu fungování Vašeho TpM, uskutečněny, z Vašeho pohledu, ve Vašem městě konkrétní efektivní projekty, programy, nebo jednorázová opatření? (*správnou odpověď označte křížkem a dolů pod otázku uveďte názvy projektů s příslušnou kategorií, je možné vybrat i více odpovědí, příp. uvést jiné*)

- oblast predelikvence mládeže
- oblast delikvence mládeže
- oblast výchovy a vzdělávání
- oblast rodiny
- spolupráce se školskými zařízeními
- spolupráce se zdravotnickými zařízeními
- spolupráce s nestátními, nebo neziskovými institucemi
- dosud nebyly žádné projekty realizovány
- jiné (uveďte).....

13. Krátce popište, z Vašeho pohledu nejefektivněji fungující projekt, který byl v rámci Vašeho týmu pro mládež uskutečněn. (*Uveďte prosím cíle, záměry, cílovou skupinu a několika větami vyhodnocení*).

Příloha č. 2

Průvodní dopis zástupcům Týmu pro mládež

Průvodní dopis pracovníkům OSPOD, zapojeným do systému SVI a pracujících v multidisciplinárním Týmu pro mládež.

Vážení pracovníci OSPOD,

prosím Vás o vyplnění dotazníku, který je připojen k žádosti a jehož účelem je zhodnocení působení Týmů pro mládež ve vybraných městech a stanovení účinnosti těchto Týmů, s využitím příkladů dobré praxe. Výsledky získané vyhodnocením tohoto dotazníku by mohli být jednak inspirací pro všechny pracovníky zabývající se touto problematikou, ale především budou tyto výsledky využity na Odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra, kde se v současné době připravuje celostátní implementace projektu SVI v podobě tzv. Národního projektu SVI a s nímž byla tato problematika diskutována a jemuž budou tyto výsledky nabídnuty k využití.

Myslím si že není potřeba stanovovat časový termín pro návrat dotazníků, protože věřím, že dotazníky vyplníte v co nejkratším možném termínu a zašlete je obratem zpět. Nicméně věřím, že vyplněné dotazníky mi navrátíte nejpozději do 8.2.2012.

Velmi Vám děkuji za Váš čas i za Vaše kvalifikované odpovědi a v případě Vašeho zájmu Vám mohu získané výsledky zaslat e-mailem k vašemu využití. Děkuji.

Stanislav Vodák

Příloha č. 3

Seznam měst, ve kterých byl realizován projekt SVI k 31.12.2010

Moravskoslezský

- 1 Ostrava**
- 2 Havířov**
- 3 Orlová**
- 4 Karviná**
- 5 Třinec**
- 6 Nový Jičín**
- 7 Frýdek-Místek**
- 8 Opava**

Pardubický

- 9 Svitavy**

Olomoucký

- 10 Šumperk**
- 11 Zábřeh na Moravě**
- 12 Mohelnice**
- 13 Olomouc**

Jihomoravský

- 14 Břeclav**
- 15 Brno**
- 16 Hodonín**

Královéhradecký

- 17 Náchod**
- 18 Nové město nad Metují**
- 19 Broumov**
- 20 Jaroměř**
- 21 Hradec Králové**

Vysočina

- 22 Třebíč**
- 23 Moravské Budějovice**
- 24 Náměšť nad Oslavou**
- 25 Pelhřimov**
- 26 Humpolec**

27 Pacov

28 Havlíčkův Brod

Karlovarský

29 Karlovy Vary

Praha

30 Praha 2

Středočeský

31 Mělník

Ústecký

32 Most

Zlínský

33 Kroměříž

Liberecký

34 Jablonec nad Nisou

35 Tanvald

36 Železný Brod

37 Litvínov (od r. 2011)

38 České Budějovice (od r. 2011)

39 Český Těšín (od r. 2011)

Příloha č. 4

Seznam projektů, které byly realizovány v jednotlivých městech s projektem SVI

Hradec Králové:

- Školské poradenské pracoviště Mozaika (diagnostika rizikových třídních kolektivů, následná sekundární a terciární práce, vzdělávání pedagogů)
- Podpora programů primární prevence – interaktivní přednášky ve školách
- Resocializační program Práce s agresí (případy domácího násilí, kde se vyskytuje dítě)
- Mediačně – vyjednávací řízení s rodinami zasaženými agresí (navazuje na předchozí, týká se případů, kdy není možné jiným způsobem dosáhnout dohody mezi rodiči a dítě je ohrožováno násilím mezi nimi)
- Probační program Právo pro každý den, od roku 2008, dva běhy v roce, účast cca 20 dětí za rok, zařazovány děti rozsudkem soudu při trestné činnosti nebo OSPOD při závažných výchovných problémech
- Resocializační program Ancora, od roku 2009, individuální práce s dětmi odsouzenými na trestnou činnost v rámci probačního dohledu.

Nový Jičín:

- Vznik etopedické poradny pro děti, které mají problémy s chováním.
- Poradna Renarkon, která slouží rodičům nezletilých dětí a poskytuje jim poradenství v řešení užívání návykových látek.
- Vytvoření nízkoprahového zařízení, které bude pro mládež v cílové skupině od 13 do 20 let.

Třebíč, Moravské Budějovice, Náměšť nad Oslavou:

- Projekt „S SVI k odborné veřejnosti“. Cílem projektu bylo seznámit školy a zdravotnická zařízení s principy Systému včasné intervence, na příkladech z praxe ukázat součinnost subjektů a motivovat zúčastněné ke spoluúčasti v SVI. Prostředkem k naplnění tohoto cíle byla realizace několika pracovních setkání zástupců Týmu pro mládež a dalších odborníků se i školskými a zdravotnickými partnery. Cílová skupina
- Vedení základních a středních škol a učilišť okresu Třebíč (ředitelé)
- Výchovní poradci a metodici prevence okresu Třebíč

- Pediatrii okresu Třebíč

Realizace projektu: V září a říjnu 2010 byly realizovány semináře pro dětské lékaře, ředitele ZŠ a SŠ (včetně učilišť) a dvoudenní seminář pro výchovné poradce a metodiky prevence ZŠ a SŠ okresu Třebíč. Pracovníci OSPOD a členové Týmu pro mládež zpracovali pro účastníky písemné materiály (informativní leták o SVI Třebíč, manuály právních předpisů k SPO), prezentace SVI Třebíč, modelové příklady a kasuistiky. Členové Týmu pro mládež - zástupci OSPOD, PMS, PČR, MP se účastnili jako lektori seminářů pro výchovné poradce.

V rámci seminářů byl vytvořen prostor pro diskusi nad aktuálními tématy péče o ohrožené děti, součinnosti subjektů a objasnění IS SVI.

Po skončení semináře požádalo o zapojení do SVI 16 škol trebičského okresu. Výchovní poradci projevíli zájem o uspořádání dalších společných setkání na aktuální témata.

- Prevence zneužívání návykových látek (nejen) ve školách (spolupráce se školami, NNO, dalšími subjekty zapojenými v SVI)

Náchod, Nové Město nad Metují, Broumov, Jaroměř :

- Realizace probačního programu dle zákona č. 218/2003 Sb. Skupinový program pro mladistvé pachatele od 15-18 let, kterým bylo opatření probačního programu nařízeno soudem nebo státním zastupitelstvím. Realizováno každoročně od roku 2009.

Most:

- Výchovně preventivní aktivity OSPOD (realizované v rámci Programu prevence kriminality MVČR) – cílem je usměrnění závadového chování nezletilých klientů OSPOD, minimalizace dopadu negativních vlivů a navození adekvátního vztahu mezi klientem a kurátorem pro mládež; velmi efektivní forma preventivního působení, osvědčená mnohaletou realizací; pozitivně vnímána kurátory, nezletilými klienty i jejich rodiči

- Výchovně terapeutický program v SVP – vytvořen v návaznosti na zákon č. 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže; realizován ve dvou formách – ambulantní, pobytové; v loňském roce podpořeno dotací MV ČR v rámci Programu prevence kriminality (finanční podpora rodičů na pokrytí nákladů spojených s pobytovým terapeutickým programem); cílem je změna hodnotového

systému jednotlivce a jeho chování a jednání při dlouhodobém intenzivním působení

- RADDAR – realizátorem o.s. Mosty – alternativní program na podporu rodiny; program zahrnuje etopedickou poradnu pro rodiče, rodinnou terapii, individuální terapii, motivační program, učební program, možnost internetové etopedické poradny; opět zaměřeno na pozitivní motivaci nezletilého dítěte, výrazně přínosným prvkem je společná terapie s rodiči.

Havířov:

- Sociálně psychologický výcvik pro rodiče s dětmi - smyslem tohoto projektu je realizace víkendového výcvikového pobytu zaměřeného na posílení a zkvalitnění rodinných vztahů a výchovného prostředí. Víkendový program zaměřuje pozornost na komunikaci ve skupině, intrapersonální a interpersonální vztahy a interakce, přičemž zážitek je následně reflektován a teoreticky zarámován.

Součástí výcviku je hlubší orientace v problematice konkrétních sociálně patologických jevů při využití technik sociálně-psychologického a psychoterapeutického výcviku.

Následně ve středisku výchovné péče bude umožněno účastníkům programu v bezpečném prostředí reflektovat svou dosavadní činnost a případné problémy, se kterými se setkávají a to při současném prohlubování jejich získaných znalostí a dovedností v otázkách řešení krizových situací, osobních postojů, komunikace, výchovných problémech apod.

Brno:

- Tým zahájil jednání s DPmB ohledně značného nárůstu nezletilých neplaticích a z toho plynoucích penále a následných exekucí. Výsledkem jednání se podařilo zajistit informování zákonných zástupců o vzniku dlužné částky a tím splacení dluhu nebo nastavení splátkového kalendáře, dříve než dojde k exekuci.

Opava:

- Projekt OS ELIM a Eurotopie SAS (práce s rodinami v terénu)

- Ve spolupráci se školskými zařízeními lze uvést „Manuál postupu řešení šikany a záškoláctví na ZŠ a SŠ“

Třinec:

Z 1. zasedání Řídícího výboru vzešel požadavek o rozšíření probačních programů pro mladistvé (v průběhu roku byl požadavek splněn).Ve výroční zprávě roku 2011 byl popsán průběh přijatých dotací, jejich schvalování a vysvětlena otázka přijímání policejních oznámení (REP příhrádky zrušeny).Byl představen pracovní program týmu, seznam 44 napojených subjektů do systému a předložena tabulka přijatých oznámení do systému SVI (v roce 2011 bylo přijato 401 oznámení a oznamovaná událost se týkala 311 dětí a mladistvých).
Z 2.zasedání Řídícího výboru vzešel podnět, že by bylo vhodné provádět s větší intenzitou osvětu na školách a naléhat na ředitele, aby vzniklé patologické jevy školy přiznávaly a začaly s jejich řešením na samém začátku. Podnět byl splněn - byla svolána OSPOD schůzka s výchovnými poradci ze všech třineckých škol s programem, který jsme nazvali „Důležitost preventivní činností jako ochrana před narůstajícími patologickými jevy u dětí a mladistvých“, kde do programu se zapojili i členové týmu a byly představeny subjekty, které se zabývají preventivní činností – ale i subjekty, které řeší narůstající výchovné problémy jako je středisko výchovné péče.

Svitavy:

- oblast predeliktence mládeže - Výchovně léčebné ježdění s Bonanzou
- oblast výchovy a vzdělávání – přednášková činnost
- oblast rodiny – Krůček přes bariéry s MC Krůček
- spolupráce se školskými zařízeními – Právo na každý den
- provozování nízkoprahového zařízení Díra.

Orlová:

Oblast predeliktence mládeže + oblast rodiny – projekt Opět si rozumíme a Opět si rozumíme 2 (sociálně-psychologické výcviky pro rodiče s dětmi) sociálně-psychologické výcviky pro rodiče s dětmi – posílení vzájemné komunikace,

řešení krizových situací v rodině, vyplývajících z problémů, s nimiž se děti potýkají v období dospívání. Projekt působí preventivně nejen v rámci vztahů v rodině či predeliktivního chování mládeže, ale také jako prevence umístování dětí do ústavních výchov – úspěšnost cca 70%.

- Oblast spolupráce se školskými zařízeními - projekt Informační brožura pro základní školy (přehledný a stručný návod k SVI a spolupráci s OSPOD)

Anotace

Příjmení jméno autora: Stanislav Vodák

Název katedry a fakulty: katedra sociologie a andragogiky – filozofická fakulta

Název diplomové práce: Realizace Týmů pro mládež v rámci projektu Systém včasné intervence

Vedoucí práce: PhDr. Pavel Kliment Ph.D.

Počet znaků: 72000

Počet příloh: 4

Počet titulů použité literatury: 11

Klíčová slova: dítě, mládež, prevence, predelikvence, delikvence, kriminalita, Systém včasné intervence, Tým pro mládež.

Bakalářská práce se zaměřuje na Týmy pro mládež. Jejím cílem je popsat způsob realizace Týmů pro mládež ve vybraných městech ČR, v rámci projektu Systému včasné intervence.

V teoretické části je řešená problematika zasazena do širšího teoretického rámce a jsou vymezeny klíčové pojmy jako např. kriminalita, kriminalita mládeže, prevence kriminality a její druhy, Systém včasné intervence, Tým pro mládež. V praktické části je realizováno empirické šetření prostřednictvím dotazníku u zástupců 36 měst v ČR s fungujícím projektem Systému včasné intervence, které zjišťuje způsob zakládání a fungování Týmů pro mládež. Dále je také empirickým šetřením zjišťováno do jaké míry se Týmy pro mládež řídí předepsanou metodikou a jedná se tedy o revizi této metodiky. Práce může přispět k větší informovanosti zainteresovaných subjektů o sledovaném jevu.